

GHENDTSCHÉ TYDINGHEN

**Tweemaandelijks Tijdschrift van de Heemkundige en Historische Kring
Gent V.Z.W.**

38e jaargang nr. 2

maart - april 2009

Inhoud

- Pierre Kluyskens: Filips Van Artevelde.	82
- V. De Muynck: Inventaire Archéologique: Het oud klooster van de Jezuïeten. Ingangspoort.	91
- Erik De Keukeleire: De Urbanisatie rond Gent-Zuid. Deel III. 1857-1865.	94
- Beatrix Baillieul: Wonen in Gent. Deel 2. Huis van Rekum. Kunstlaan 41.	110
- Luc Devriese: Verkeerstoezicht te Gent. Zeventig jaar geleden.	119
- Over het Belfort en den Beyaerd te Gend.	120
- Hugo Collumbien: Gentse Memoriedagen: 14-15-16-17-18 oktober	135
- Daniël Lievois: Speel nooit met een achtergelaten kanon!	149
- Daniël Van Ryssel: Vergeten Gentse schrijvers: Geo Bruggen.	151
- Quizmaster: De uitslag van de puzzel 2008.	153
- Bibliografie.	156
- Vraag en Antwoord.	158
- Jan Cleppe: Gênsche Prâot.	159
- Bericht aan onze leden	160

FILIPS VAN ARTEVELDE

De politiek is de gevaarlijkste ziekte die iemand bij de keel kan grijpen, veel gevaarlijker dan de A- B- of C-griep samen. Wie er eens door besmet geraakte, zal er nog moeilijk van genezen en wat erger is, de kwaal is in menig geval erfelijk.

Iemand als Filips van Artevelde had de politiek als de zwarte pest moeten schuwen; hetgeen hij gezien, gehoord en meegemaakt had, zou hem tot de allerlaatste dag van zijn leven tegen de politiek en haar in zijn tijd verraderlijke sequeelen van militaire carrière immuun hebben moeten maken.

Hij was vijf jaar oud toen zijn vader op 17 juli 1345 op beestachtige wijze door Geeraard Denijs werd afgemaakt en na de moord moest hij als kind maandenlang leven als opgejaagd wild, vooraleer, waarschijnlijk heimelijk, met de schrik op het lijf naar Engeland te kunnen vluchten. Hij had ondervonden op welke schandalige manier zijn familie werd belast: dergelijke ervaring had hem een onfeilbare inspuiting tegen het virus van de politiek en van het geweld moeten worden. Maar ja, het had al zo diep wortel geschoten dat wanneer het voor de zoveelste maal ellendig slecht ging in Gent en men de naam Artevelde op alle stadspelen ging scanderen, Filips, zoon van Jacob de gewezen hoofdman en neef van Jan de gewezen schepen, aan de roep van de politiek niet kon weerstaan en op het verzoek van zijn stadsgenoten inging, hetgeen hem fataal zou worden.

De geschiedenis vertelt dat hij tot dan toe zijn dagen rustig had doorgebracht in zijn woning aan de Schelde en dat hij een verwoede hengelaar was.

De dag dat hij zijn hengel voor een rapier wisselde, tekende hij zijn doodvonnis: roem zou hij niet oogsten en uiteindelijk zou zijn kortstondige militaire loopbaan eindigen met nederlaag en dood op het slagveld.

Het nageslacht heeft zijn vader, de “Wijze Man”, figuurlijk en letterlijk op een voetstuk verheven, maar heeft de naam van de zoon vergeten, terwijl zijn leeftijdgenoten hem met de bijnaam “de lodder” moreel door het slijk hebben getrokken.

Een standbeeld heeft hij zeker niet verdiend, doch hoop en misprijzen zijn hem en zijn nagedachtenis een onrechtvaardig lot en oordeel geworden.

Sociologen, psychologen indien niet psychiaters zouden de dag van vandaag de beslissing van Filips van Artevelde het politiek roer in handen te nemen, uitleggen of trachten uit te leggen als een reactie tegen een nasleep van zijn ongelukkige jeugd, een soort coup de tête, een afreageren van complexen en

noem maar verder op. De werkelijkheid is integendeel dat Filips na een zeer bewogen en ongelukkige jeugd, die hem in elk geval een tijdlang zal getraumatiseerd hebben, een bourgeois-evenwicht terug had gevonden, zich het leven niet buitenmatig zuur maakte en ook wel eens, misschien meer dan het betaamde voor een eerlijke en heerlijke echtgenoot, de bloempjes buitenzette. Hij had dus een dikke laag zand gestrooid over het tragisch einde van zijn vader, over zijn eigen moeilijke jeugd en over zijn ontgoocheling zijn moeder, zo gauw zij haar donkere rouwklederen over de haag had geworpen, een nieuw, niet al te gedesinteresseerd huwelijk te zien aangaan.

Hij was dus een nogal normale poorter van de Gentse stede geworden, die niemand in de weg liep en zich door niemand op de tenen liet trappen. Het enige dat in hem nog voort bleef woekeren, was het gevaarlijke virus van de politieke ambitie en loopbaan die in de troebele XIVe eeuw niet met de ganzepen doch met de dolk, rapier of zwaard werd “geschreven”.

Hij was het kakenestje van de drie zonen van Jacob: Jacob II was 15 en jan 17 jaar ouder dan Filips zodat de ziekte hen dan ook ettelijke tijd vroeger aantastte: omdat zij hun tong niet dichtgrendeld hielden in hun mond, ook geen blad voor deze mond hadden genomen en integendeel openlijk tegen de nieuwe “gevestigde orde” in Gent waren opgekomen, werden Jacob en Jan enkele jaren na vaders dood veroordeeld tot 50 jaar ballingschap “wegens meuten ende ballinghen te sustineren”, zodat zij zonder boe of ba te mogen zeggen de toenmalige Ostend-Dover namen en aan het koninklijk paleis van Edward III gingen aankloppen.

Vijftig jaar: te lang als straf vanwege politici en machthebbers die gewoonlijk met een ander telraam dan dat van de scholieren rekenen, zodat na 10 jaren ballingschap, Jacob en Jan in 1360 hun haardstede mochten vervoegen waar Jan in 1365 overleed terwijl Jacob zoon in februari 1371 door Wouter de Mey werd vermoord.

Filips, die op 18 juli 1340 werd geboren, was op dat ogenblik dertig jaar oud en nog nooit was zijn naam in Gent vernoemd geworden, want blijkbaar had hij zich geheel afzijdig gehouden van de politieke intriges die zijn broers zoveel last, ballingschap en boeten hadden berokkend en die voor een hunner met een tragische dood werden besloten.

Deze moord op zijn broeder, een kwart eeuw na deze op zijn vader, had Filips definitief van elk politieke optreden, carrière of ambitie moeten doen afzien. En inderdaad in de volgende tien jaren bleef hij, althans in het openbaar leven, zo stil als een muis. Wat had hij ten andere kunnen vertellen, welke lauweren had hij nog kunnen oogsten na de imponerende loopbaan van zijn vader? Artevelde was een naam die nooit een tweede roemrijke voornaam had kun-

nen dulden. Na Jacob konden nog enkele epigonen opdagen. Zij waren van te voren verpletterd door de schitterende loopbaan van de Wijze Man.

De geschiedschrijvers zijn dan ook niet mild, niet eens rechtvaardig geweest voor Filips van Artevelde. Voor de enen was hij een zwakkeling, voor anderen een fils à papa, een avonturier, een arrivist en zelfs een losbandige vlegel. Voor Steyaert was hij een treffelijke poorter zoals 99 t.h. van de Gentenaren het te allen tijde zijn geweest: “In de Nieuwstraat tegenover de Bagattenstraat, schrijft hij, woonde de beroemde Philips van Artevelde die bijna zijn geheel leven ambteloos en vreedzaam doorbragt, hier dikwijls den tijd sleet met achter uit eene venster van zijn huis in de Schelde met de angelroede te vischen...”.

Een doorbrave burger, een hengelaar zoals Vlaanderen er nog duizenden telt, doch het beeld lijkt toch wat vertekend want in andere documenten krijgt diezelfde Filips de bijnaam de Loddere of Lollaert. Welnu, wie dat op zijn naamkaartje kreeg, maakte gewoonlijk niet deel uit van de congregatie van de lievelingskinderen van Maria.

Een lodder, schrijft Fris, die heel wat archieven heeft doorpriemd, “c’est proprement le séducteur, le paillard de bas étage, le saligaud”. In het Gents Woordenboek kunt u wellicht nog een paar synoniemen ervoor op de kop tikken.

Mensen, die hem geheel zwart en vuil voor het nageslacht wilden krijgen, en dat was o.a. het geval met de Franse kroniekschrijver Froissart die krampen in de buik kreeg wanneer hij de naam Artevelde hoorde uitspreken, hebben beweerd dat hij de nacht voor de beslissende veldslag voor de Gentenaren in zijn tent doorbracht in een zeer aangenaam vrouwelijk gezelschap, hetgeen natuurlijk niet van aard is om bij het kriecken van de dag fit en paraat te zijn voor ernstige man-aan-man gevechten!

Beide portretten zijn beslist vertekend doch het moet zijn dat het bloed der Artevelders in hem voort bleef koken, een bloed dat hem op een bepaald ogenblik, wanneer men zijn naam uitsprak, naar het hoofd steeg.

Toen inderdaad in 1381 de wind andermaal voor de Gentenaren uit de verkeerde hoek waaide en zij tevergeefs kaarsen voor alle patroon en en beschermheiligen hadden aangestoken, bleef hen nog enkel de mogelijkheid over de naam Artevelde luidop door de straten te laten weergalmen tot vlak bij de woning van Jacobs jongste telg, de veertigjarige Filips die een koningin van Engeland eens ten doop had gedragen; en de dag dat Filips het bedwelmend geroep hoorde werd hij ineens de vechterszoon van Jacob, de man die zijn leven veil zou hebben voor zijn geboortestad.

Vader en zoon Artevelde zijn lastige klanten voor de moderne geschiedschrijvers. Hun persoonlijkheid is zo complex, de tijdsdocumenten zijn zo schaars en onvolledig en ook het beeld van hun optreden en beleid werd door hun politieke tegenstrevers en eeuwenlang door kroniekschrijvers en halfgare historici zodanig vertekend en toegetakeld dat het tegenwoordig uiterst moeilijk is geworden de exacte waarheid te achterhalen.

Moesten wij over voldoende oorspronkelijke bronnen en onpartijdige oordelen en gegevens beschikken, de figuur van Jacob van Artevelde zou wellicht een tikje minder sympathiek en volks, minder democratisch voorkomen en de figuur van zijn zoon Filips zou wel iets minder antipathie wekken, in elk geval minder bezwadderd, het nageslacht hebben bereikt. Maar ja, de grote Jacob werd laffelijk vermoord toen hij nog in volle politieke glorie prijkte, terwijl Filips “vaders zoon” roemloos sneuvelde in een beslissende veldslag die op een vernederende nederlaag voor de Gentenaren afliep en dat heeft men hem nooit willen vergeven.

Het lag dan ook voor de hand dat men in de volgende jaren van de overwonnen kapitein een niet al te gure personage maakte, want de massa schuift toch zo graag de verantwoordelijkheid voor haar eigen fouten in andermans schoenen. Een strategie en een politiker mogen nooit het onderspit delven, want meteen delven zij hun eigen graf!

Als background van de “regering” van Jacob van Artevelde hebben wij de economische toestand, die de politiek van de hoofdman zou oriënteren. De politiek, het brutaal optreden van Filips van Artevelde staan integendeel volledig in het teken van de sociale beroerten en van de rivaliteit Gent-Brugge, aangewakkerd door de politiek en de keus van graaf Lodewijk van Male, het cruciaal ogenblik vriend en beschermer van de Bruggelingen, vijand van Gent, althans van de aan het bewind zijnde partij in de stad. In Gent zelf aasden de volders, die op 2 mei 1345, de Kwade Maendag, door hun tegenstrevers en aartsvijanden de wevers letterlijk werden uitgemeord en uitgeroeid op de Vrijdagmarkt en elk zeggenschap hadden verloren, op weerwraak. Men dacht ze indien niet voor immer dan toch voor enkele decennia uitgeschakeld, doch toen in november 1348 Lodewijk van Male de Vrede van Duinkerke met Edward III ondertekende, gooiden een aantal Vlaamse steden, die niet graag idealisme met realisme lieten rijmen, het roer volledig om, dwz dat zij de stadspoorten wagenwijd openzetten voor de piepjonge en ambitieuze graaf.

Ook in Gent steekt de oppositie kop boven water en zij is biezonder sterk en actief, want de rijke poorters, de vleeschouwers en visverkopers, die steeds graag de conservatieve klok luidden, de schippers, die toch ook iets vertegenwoordigden, en de overgebleven volders, die niet anders konden dan de oppo-

sitie te steunen, kozen partij voor Lodewijk van Male en gingen te Deinze de knieval doen, iets dat hen niet meer kostte dan 150 gijzelaars liefst uit het vijandig kamp, die men hem dan ook met een say cheese-glimlach uitleverde.

De tot dan toe almachtige wevers voelden het tij keren, lopen op 13 januari 1349 te wapen op de Vrijdagmarkt, waar zij enkele jaren tevoren de volders in de pan hebben gehakt. Zij staan onder bevel van Geraard Denijs, de man die Jacob van Artevelde met een bijslag naar Sint-Pieter heeft gestuurd.

Loontje komt echter om zijn boontje, 13 is een ongeluksdag; de wevers worden verslagen, uitgemoord, hun lijken, waaronder dat van Denijs, met honderden, in de Leie geworpen. Hetgeen van de nering aan de afslachting kan ontkomen dook onder of week uit naar Engeland.

De slachtoffers van de Kwade Maendag hadden bloedig weerwraak genomen in de Goede Disendach.

Volders, kleine ambachten en patriciërs delen de macht en zullen tien jaar lang stevig het roer in handen houden.

De verslagen wevers ondergaan alle plagerijen, onrechtvaardigheden en vernederingen: het vae victis was in de brutale XIVe eeuw nog een droevige werkelijkheid: zij mochten niet eens van stiel veranderen, mochten nooit samenkomen: wie er drie in geprek aantrof, had het recht hun bovenste kleren af te rukken en ze voor zich te houden. Het was sociaal en economisch een onmogelijke toestand en vroeg of laat zou hij uitmonden op een wanhopige opstand van de verdrukten. De wevers waren immers in het verleden niet enkel vier maal zo talrijk geweest als de volders, ook kwalitatief stonden zij een paar sporten hoger. De volders waren doodgewone arbeiders, de wevers bekwame ambachtslieden, en zonder wol kon Gent niet leven.

Het Bewind mocht rekenen op Lodewijk van Male en aldus kon in 1353 een poging tot opstand in de kiem worden gesmoord: vier jaar lang zou de represie nog harder worden voor de wevers, doch op 12 juli 1359 ontstaat een nieuw oproer van de Weverie die de beslissende set wint, al haar rechten en voorrechten terugwint, opnieuw haar intrede doet in het stadsbestuur, en weldra de plak zwaait, de volders verdringt en zo onmeedogend verdrukt dat zij nooit meer enig politiek zeggenschap zullen verkrijgen.

De stad hernieuwt, onder impuls van de almachtige wevers, het bondgenootschap met Engeland, verzoent zich met graaf Lodewijk van Male die de weverie, wellicht tegen zijn zin in, omdat zij de toenmalige democratische partij was, een aantal gunsten verleent.

De “entente cordiale” zal bijna twintig jaar duren en Gent kent dankzij de lakennijverheid een geweldige bloeiperiode.

Doch de liefde van de wevers voor de graaf was zeer baatzuchtig en wanneer deze laatste, die centen broodnodig had, in 1379 aan de Bruggelingen het

recht verkoopt om hun stad rechtsteeks langs een kanaal met de Leie te verbinden, hetgeen automatisch een einde had gesteld aan het Gents stapelrecht op het graan van Artesie afkomstig, veranderde de Gentse liefde plots in haat voor de graaf en voor de Bruggelingen en brak een burgeroorlog los in Vlaanderen, met hoogten en laagten, overwinningen en nederlagen, bestanden en verdragen, waarbij iedereen belofde en loog; doch na vreselijke, onmenselijke aanvallen, invallen, moorden en represailles, schaart gans Vlaanderen zich op uitzondering van Gent na, onder de banier van de graaf, die Gent inmiddels door het opzettelijk onder water zetten van alle omliggende dorpen veilig en safe gesteld, komt belegeren.

De Gentenaren, die op knappe strategen als Jan Yoens, Frans Ackerman en Pieter Van den Bossche mogen rekenen, verrichten wonderen van moed zodat Lodewijk van Male na tweemaal de stad te hebben belegerd, telkens onverrichterzake moet afdruipe.

De haatgevoelens in beide kampen zijn afschuwelijk: wanneer de Gentenaren vernemen dat een van hun dekens gesneuveld is te Nevele, massacreren zij beestachtig, met hamerslagen, 26 gevangenen op de Vrijdagmarkt, doch wanneer de graaf na een nieuwe mislukte aanval op Gent, de stad omsingelt in de overtuiging de uitgehonderde bevolking tot kapitulatie te bedwingen, maakt de wanhoop zich van haar inwoners meester. Boudewijn Van der Loren mag nog op dat ogenblik de Gentse stede vergelijken met een door een boosaardige prins onschuldig vervolgte maagd, deze dichterlijke bevlieging kan de honger van de bevolking niet stillen.

Op dat beslissend ogenblik roept Pieter Van den Bossche, die zijn beste pijlen nutteloos heeft verschoten, het volk van Gent samen op de Vrijdagmarkt. In een opwelling van vaderlandsliefde en ook van wanhoop zou hij aan de glorie van Jacob van Artevelde hebben herinnerd. “Hadden wij hem nog in ons midden”, jammerde het volk, “maar , aldus de nogal romantische versie, hij heeft een zoon nagelaten”, huilt Van den Bossche boven het gejam van het volk, “laat ons zijn raad en hulp inroepen.”

Zo gezegd zo gedaan. Het volk ijldde naar zijn woning aan de Schelde, trof hem niet thuis aan doch wel in een “stove”, een toenmalige sauna met geen al te beste faam, bracht hem naar het Thoochuus waar hij op 24 januari 1382 met vier andere zgh. personaliteiten, die nooit meer dan een figurantenrol zouden spelen, aan het hoofd wordt geplaatst van de belegerde en uitgehonderde stad. Of het werkelijk zo is gegaan, of het Gentse volk als één man rende naar de woonst van Jacobs zoon, kan men betwijfelen. Wellicht was Filips niet zo afzijdig gebleven van de politiek als men het ons wijs heeft willen maken, heeft hij niet gans zijn tijd al vissend in de Schelde bij zijn woning, of al vissend in troebel water in stoven en sauna's doorgebracht, maar had hij handig

zijn actieplan gesmeed. Iemand die een dolce farnienteleven leidde, geen enkele politieke ambitie meer koesterde, zou nooit zo vermetel zijn geweest zelfmoord te plegen door een onmogelijke politieke en militaire opdracht te aanvaarden.

Filips ging op het voorstel in omdat hij een Artevelde was, ambitieus verbeteren, roemdrongen, doch hij was qua hoedanigheden noch een politiker, noch een strateeg en hij zou zijn hoogmoed met de dood moeten bekopen.

In de bloeddorstige, meedogenloze XIVe eeuw, - een tijdperk dat heel wat jonge Afrikaanse volkeren op de weg naar hun geestelijke en politiek ontvoogding thans kennen - was er in West-Europa en meer bepaaldelijk in Vlaanderen, dat steeds op zijn *qui-vive* was, slechts één manier om succes, achting en roem te oogsten, vechten, met of zonder hoofdletter, d.w.z. met open vizier, in hinderlaag, op het slagveld of in een stikdonkere nacht, in elk geval vechten tot de overwinning, de nederlaag of de dood!

In dat geweldig epos, nog te weinig bekend en belicht, van het graafschap Vlaanderen, heeft Gent het laken fors naar zich toegetrokken en op gebied van hardnekkigheid, vechtlust en haatgevoelens het leeuwendeel voor zich genomen.

Het is wellicht aan de herinnering aan deze periode van hartstocht, bloed, verzet en moord dat Gent en de Gentenaren hun reputatie van keikoppige vechtersbazen te danken hebben, en indien zij - althans de echte Gentenaren - heden ten dage nog iets over hebben gehouden van de voorvaderlijke onverzettelijkheid, wils- en zielskracht, die de andere Vlamingen niet kunnen verkroppen, is het omdat de Gentenaren van de wieg tot het graf in de herinnering aan de heroïsche tijden van de stad blijven leven en er zich heerlijk om verlekken.

Over Yoens, Van den Bossche en Ackermans, mensen die wisten wat zij wilden, die het goed meenden met hun stad en er zelfs hun leven veil voor hadden, zullen wij het in een volgende bijdrage hebben.

Vandaag keren wij nog even terug tot de enigmatieke Filips van Artevelde, naar keus “Lippe de Loddere”, zoals oude kroniekschrijvers het hebben beweerd, een “*fils à papa*” of een legendarische figuur reeds van te voren door het nageslacht van zijn voetstuk gehaald, omdat Filips te hoog heeft willen mikken, omdat de naam die hij droeg te zwaar was voor zijn tengere schouders en vooral omdat hij van krijgskunde niet veel meer afwist dan een hengelbaar of een gezapige burger.

De woorden van Pieter Van den Bossche en het hoerageroep van de massa klonken hem als hemelse muziek in het oor en sloegen hem meteen naar het

hoofd. Hij dacht een Jeanne d'Arc voor de letter te zijn, een zending te moeten vervullen, wanneer het ontredderd volk niet op hem maar op de naam Artevelde beroep had gedaan.

Als men niet over de nodige kwaliteiten beschikt, doet men alsof men "de" sterke man is, en Filips van Artevelde, plots en geheel onverwachts tot de hoogste sport van de politieke ladder geklommen, zonder enig benul te hebben van beleid, wil zijn macht en zijn gezag affirmeren, zijn vijanden het zwijgen opleggen en naar "loffelijke" traditie van de tijd, vergiet hij wat bloed ten einde de oppositie elke lust tot contestatie te ontnemen. Laten wij even Victor Fris aan het woord "Certes, Philippe était un personnage peu commode, un "quaet bloet" dit encore Olivier de Dixmude. Au lendemain de son élection, il fit décapiter douze adversaires de la politique municipale parmi lesquels d'anciens ennemis de son père. A la fin du mois, il tua de sa propre main, à l'Hôtel de ville, le premier échevin Simon Bette, tandis que son acolyte Pierre Van den Bossche assassinait le bourgmestre de décembre 1379, Giselbrecht de Grutere. Le jeudi suivant Philippe fit exécuter Jean Sleepstaf, Jean Romere et Jean Mahin. Le 21 février ce fut le tour du doyen des bouchers, Jacques Seyssone. Le tribun n'y regardait pas à une tête près. C'étaient les moeurs de cette époque troublée: Homo homini lupus!"

Ja, dat waren de zeden van de tijd en er ging gejuich op wanneer ergens een dolk neerplofte. Wij hebben in zes eeuwen een lange weg afgelegd en men ziet niet goed eenzelfde applaus of goedkeuring, moest iemand na een interpellatie in de gemeenteraad de burgemeester neerkogelen of moest een premier Tindemans een André Cools of een Jos Van Eynde met eigen hand een kopje kleiner maken.

Andere tijden, andere zeden.

Voor Filips van Artevelde, net als voor zijn doorluchtige vader, was het een fantastische prestatie met eigen hand een vijand naar de Hemel of de hel te kunnen helpen. De godsdienst, de wetenschap, de kunst en de cultuur zijn goddank sindsdien met de zachte schaaft over onze groot- en voorouders gegaan en wij nemen vrede met een aanval in een satirisch blad of met een spotprent, en het is wellicht nog best zo, want bloed en moord hebben nooit redding kunnen brengen.

Na op lokaal vlak met de grove borstel, in casu dolk en zwaard, de oppositie te hebben uitgeschakeld, mocht Filips van Artevelde ernstig aan zijn "buitenlandse" politiek gaan denken, d.w.z. de strijd aanbinden met de graaf en met allen - en zij waren talrijk - die op dat ogenblik met hart en ziel voor hem partij hadden gekozen omdat hij de rumoerige Gentenaren, die al te lang de plak

zwaaiden in het graafschap, nu eens voor goed klein, miezerig klein wou krijgen.

Filips is in die dagen een koning te rijk. Zonder er enige aanspraak op te mogen maken, usurpeert hij de titel van “ruwaerd” van Vlaanderen, kan zijn woest temperament niet intomen, maakt misbruik van de gevoelens van blinde haat van een uitgehongerde en totaal ontredderde bevolking en kan aldus zonder enig verzet, zijn wil opdringen, een wil die Gent naar de afgrond zal leiden.

Niemand heeft op dat ogenblik de moed gehad of de kans gekregen. Filips in het oor te fluisteren dat zijn rechtstreekse en gevaarlijkste vijand, graaf Lodewijk van Male himself, een koelbloedige, vastberaden, venijnige man was, zonder scrupules, een man die als Artevelde voor geen moord terugdeinsde, maar die het ijskoud en koelbloedig deed.

In de strijd tegen een dergelijke man die alles uitcijferde en uitrekende was een woestaard, een hoogmoedige en hartstochtelijke man als Artevelde bij voorbaat ten dode gedoemd, al kon hij aanvankelijk enig succes oogsten.

Twee mensen stonden frontaal tegenover mekaar: beiden waren losbandig van zeden, praalzuchtig, doch daar waar Filips zijn karakter doorvoerde buiten zijn privé leven, wist Lodewijk van Male de lijn te trekken tussen zijn slipper-tjes in privé en zijn koelbloedig uit te voeren taak als graaf.

Omdat hij de zwakste was, nam Filips het initiatief en het werd een overweldigend succes: de Gentenaren hadden er alles bij te winnen: letterlijk en figuurlijk werd het voor hen een strijd op leven en dood. De nederlaag betekende de ondergang van een van de heerlijkste en machtigste steden van het Christendom, zij moesten derhalve zegevieren.

Met 5000 gefanatizeerde krijgers rukten zij op tegen de 40.000 man sterke legers van de graaf en op 3 mei 1382 behaalde Filips een verpletterende overwinning op Lodewijk en zijn trouwe Bruggelingen op het Beverhoutsveld. Filips rukte Brugge binnen, herstelde er het democratisch bestuur, liet zijn troepen tot een afschuwelijke afslachting overgaan, keerde als overwinnaar in een fantastische roes van glorie naar Gent terug en dacht dat hij definitief het pleit had gewonnen.

Doch hij had zonder de waard, Lodewijk van Male, gerekend die onmiddellijk had ingezien dat Filips een heruitgave van het Engels bondgenootschap beoogde, de meerderheid van de Vlaamse steden in zijn kamp had kunnen lokken en een beslissende overwinning wou afdwingen.

Doch in de XIVe eeuw was men met een Engels bondgenootschap niet veel rijker, althans in een nabije toekomst, dat met de beloften van Churchill in 1939: de Engelsen hebben veel tijd nodig. Dat wist Lodewijk van Male die bij de jonge Franse koning Karel VI ging aankloppen, onmiddellijke militaire

hulp verkreeg, samen met het Franse leger Vlaanderen binnenrukte. Artevelde's troepen in de flank aanviel, Van den Bossche, een van de oppertroeven van Filips strategie, versloeg en alle plannen van de zgh. ruwaard in de war stuurde.

Artevelde was als strateeg in dergelijke netelige toestand volkomen onmondig en er was niemand in zijn omgeving om hem met raad bij te staan.

Hij sloeg op dat ogenblik het beleg voor Oudenaarde, liet er alles in de steek, ijelde met zijn troepen naar West-Rozebeke, nog steeds in de waan dat hij ditmaal de graaf, de Bruggelingen en de Fransen samen in de pan zou hakken, doch het viel heel anders uit.

Filips, die ook al met een gezellin problemen had en geen strateeg bij de hand had, moest alles improviseren, beging blunders groot als flatgebouwen, trad offensief op daar waar enkel een defensieve houding redding had kunnen brengen en zond 20.000 Gentenaren regelrecht naar de dood. Hij was zo fair zijn manschappen op die verre tocht naar St.-Pieter te vergezellen.

Men vond daags na de slag zijn lijk versmacht onder een hoop dappere Gentenaren.

Het was een roemloze nederlaag, niet voor de 20.000 gesneuvelden, maar voor de hoogmoedige Filips die meer had gewild dat hij vermocht te doen.

Pierre KLUYSKENS

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE N° 175

Op 30 Maart 1900 stelde V. De Muynck in de rubriek “Godsdienstige gebouwen - Volderstraat, n° 7 - XVIIe eeuw (1642)” in het Frans een fiche op over

Het oud klooster van de Jezuiten - Ingangspoort

Van dat immense klooster dat, toen het in 1773 afgeschaft werd door Jozef II, bijna gans de ruimte besloeg van het blok tussen de Volderstraat, de Korte Meire, de Lange Meire en een deel van de Paddenhoek, blijven er nu nog

De ingangspoort, anno 1992.

slechts de gebouwen over gelegen tussen deze laatste straat en het huis n° 9 van de Volderstraat.

Na de afschaffing van het klooster werden de gebouwen opvolgentlijk ingenomen door de Raad van Vlaanderen, de Burgerlijke Rechtbank en de School voor Bouwkunde; een stedelijke meisjesschool is er nu in gevestigd.

De architectuur van de gevel in de Volderstraat is weinig interessant.

De elf vensters van de verdieping hebben een afgeplatte rondboog, deze van het gelijkvloers zijn rechthoekig zonder versieringen. Deze laatsten zijn trouwens modern en kwamen er toen de vleugel die uitgeeft op de koer verbouwd werd. De “modillons” in gesculpteerd hout die de kroonlijst van het dak ondersteunen moeten evenwel vermeld worden. Een aquarel van A. Vanden Eynde, gemaakt in 1849, stelt deze gevel voor zonder de vensters van het gelijkvloers.

De ordonnantie van de ingangspoort die dateert van 1642 is werkelijk monumentaal en vormt een interessant specimen van de Vlaamse Renaissancestijl. Gemaakt uit gehouwen natuursteen bestaat zij hoofdzakelijk uit twee kolommen met bossages die de eigenlijke poort insluiten. Deze heeft twee vleugels die versierd zijn met panelen bezaaid met grote vierkante nagels met diamantkoppen.

Boven de dorische kapitelen heerst een dekstuk met triglyfen. Een rondboog verbindt de twee kolommen.

In het midden van de impost is er een cartouche in de vorm van een engelkopje met zijdelingse versieringen in gesculpteerd hout. Aan beide zijden is er boven de deksteen een wijde volute waarvan de inwendige moulure stijgt en een centrale nis omsluit die een driehoekig fronton bekroont. Langs weerszijde van de nis zijn er oprollingen van lofwerk in gesculpteerde steen.

Wanneer de Raad van Vlaanderen bezit nam van een deel van het klooster werden enkele wijzigingen aangebracht aan de gevel en de religieuze zinnebeelden werden vervangen door een beeld van de godin Themis. Een cartouche geplaatst boven het driehoekig fronton bevatte de inscriptie: **Consilium Flandria**; de Republikeinse regering schafte op zijn beurt dit rechtscollege af en deed er **Tribunal civil** op plaatsen.

DE URBANISATIE ROND GENT-ZUID - DEEL III 1857 - 1865

VOOR U VERZAMELD UIT 31 600 EDITIES VAN DE “GAZETTE VAN GENT”

2 april 1857

Gisteren heeft om 3 uur 's namiddags de plechtige inhuldiging plaats gehad van de verbindingsspoorweg naar het Handelsdok. Een trein, samengesteld uit rijtuigen van eerste en tweede klasse, is de overheden komen opnemen en heeft die naar de statie gevoerd, waar de heer schepen der werken namens de gemeenteraad de verbindingstak geopend heeft verklaard.

Bij deze gelegenheid waren de schepen in het dok, de openbare gebouwen en de binnenplaats van het entrepot schitterend bevlagd. Elf wagons, geladen met goederen uit Frankrijk en Duitsland, doorliepen de linie.

De konvoeien zullen worden voortgetrokken bij middel van paarden of bij uitzondering door locomotieven, volgens de behoeften.

1 augustus 1857

Op 27 juli heeft de inhuldiging plaats gehad van de *rail-way*, bestemd om met meer gemak de bouwmaterialen te vervoeren welke dienen voor de in opbouw zijnde Sint-Annakerk. Veel nieuwsgierigen woonden de eerste werking met dit nieuw tuig bij, dat geschiedde in het bijzijn van de heer schepen Kervijn, de pastoor en de kerkmeesters van de parochie. De proef is volkomen wel gelukt. Dank aan de spoed waarmee die werken worden voortgezet, zal de kerk waarschijnlijk binnen drie jaren geheel voltooid zijn.

27 januari 1858

Men klaagt dat de politiereglementen niet worden in acht genomen betreffende de circulatie der rijtuigen in de passage Vander Brugghen (** *de huidige Tweebruggenstraat*), welke van de Lange Violettestraat naar de nieuwe brug over de Nederschelde leidt.

Dit straatje heeft nauwelijks negen voet breedte en dient tot doorgang voor de

reizigers die zich van de grote statie naar de Antwerpse aan de Dampoort begeven. Rijtuigen mogen er niet inkomen en nochtans gebeurt zulks dagelijks.

17 april 1858

In de stedelijke raad van Gent werden de onderhandelingen besproken met de aankopers van gronden, aangaande de bepaalde voorwaarden om bij de statie van de staat gebouwen op te mogen richten in de Graaf van Vlaanderenstraat (***thans het Graaf van Vlaanderenplein*).

14 juni 1858

Het schepencollege bracht verslag uit over het maken van de boulevard langs de statie. De vraag tot aankoping of onteigening van drie werkmanshuizen die zich langs de kant van Sint-Anna bevinden en de verbreding van de boulevard beletten, werd ingewilligd.

26 september 1858

Het schepencollege stelt de verbreding voor van de boulevard van de dieren-tuin (*** de huidige Franklin Rooseveltlaan*). Deze zal van 14,75 meter op een gemiddelde van 20 meter worden gebracht. De stad moet hiervoor de gracht opvullen die langs de boulevard loopt en vraagt een krediet van 3500 frank voor het effenen van de Sint-Lievensvest en de opvulling van de gracht.

26 november 1858

In de stedelijke raad werd de overeenkomst goedgekeurd betreffende de verbreding van de oostelijke boulevard aan de statie (*** kant Graaf van Vlaanderenplein*). Op 14 juli was besloten dat de stad daar een deel grond zou aankopen. De eigenaars vragen er 6 450 frank voor en het gouvernement is bereid tussen te komen voor de helft van die som.

5 februari 1859

Men is begonnen aan de effenlegging van de boulevard tussen de Sint-Lievens- en Keizerpoorten (*** nu de Keizervest*). Op 9 februari zal worden overgegaan tot de aanbesteding van de werken voor de afbraak van de Sint-Lievenspoort.

12 februari 1859

Aanzienlijke bouwwerken en openingen van straten hebben tot gevolg dat lang na de voltooiing van het hoofdedeelte nog veel uit te voeren blijft. Het is aldus, dat verscheidene van onze in de laatste tijd uitgevoerde straten en plaatsen gapingen aanbieden welke elkeen wenst te zien aanvullen.

Tot deze klasse behoort de Graaf van Vlaanderenstraat tegenover de statie van de staatsspoorweg. Bij die tot dusver onbebouwde gronden zijn er vele die door de stad slechts verkocht worden, op voorwaarde dat de aankoper er binnen een bepaalde tijd gebouwen zal oprichten.

17 maart 1859

De nieuwe boulevard tussen de Sint-Lievens- en Keizerpoorten is reeds gans met bomen beplant en merkwaardig door zijn breedte, welke heeft toegelaten er een rijbaan en twee schone zijwandelingen te maken.

Thans is men vlijtig bezig aan de afbraak van de Sint-Lievenspoort en de aanpalende puingebouwen. Het kleine gruis zal dienen voor de verbetering van de boulevard die van de statie van de ijzeren weg naar de dierentuin leidt. Voorwaar een echt nuttig werk, want tijdens de winter is deze baan door het overvloedige slijk onbruikbaar geworden.

24 maart 1860

Het gouvernement heeft het aflijningsplan goedgekeurd, aangeboden door het stedelijk bestuur van Gent, voor het maken van een boulevard langs de voorkant van de spoorwegstatie van de staat (** *thans de Hubert Frère-Orbanlaan*). Deze wijk zou hierdoor een merkelijke verfraaiing ondergaan. De boulevard zou op de tegenwoordige breedte van de statieplaats voortgetrokken worden tot op de Sint-Lievensvest.

Door dit plan zal een deel van het Sint-Annastraatje moeten verdwijnen. De aan te kopen bebouwde eigendommen zijn echter betrekkelijk gering in getal en de opofferingen die de stad hier zal moeten doen zullen ruimschoots vergoed worden door de aanzienlijke waarde die de bouwgrond zal verwerven langs deze kant, die één der schoonste gedeelten van de stad zal worden.

Dit ontwerp wordt vervolledigd door de voorttrekking van die boulevard naar de binnenkant van de stad. Door de opoffering van een huis in de Statiestraat, de inlijving van het straatje rechtover de statieplaats en het doorsnijden van de gebouwen die tussen de Schelde en de Brabantdam liggen, zou de boulevard een grote bocht beschrijven en worden voortgetrokken om in de Brabantdam

uit te komen (** voorontwerp van het eerste gedeelte van de Vlaanderenstraat).

Worden die plannen uitgevoerd, dan mag men zeker zijn dat de stad langs die kant een zeer merkwaardig uitzicht zal krijgen en de gemeenschappen met de spoorwegstation zeer vergemakkelijkt zullen worden.

2 april 1860

Het schepencollege heeft met het departement van Openbare Werken een overeenkomst gesloten, krachtens welke de staat en de stad aanzienlijke werken zullen uitvoeren aan de station van de ijzeren weg en de wijk der Muinkmeersen.

De boulevard langsheen de dierentuin zal op de ganse lengte op een breedte van 22 meter worden gebracht. De afsluitingsgracht langsheen de ijzeren weg zal hiervoor opgevuld worden.

De twee grote stationgebouwen zullen verlengd worden tot tegen de Statiestraat (** *Wilsonplein*) en tussen beide zal een versierde muur worden opgericht.

Tussen de ijzeren weg en de Sint-Annawijk, te beginnen van de Statieplaats, zal een boulevard worden aangelegd tot op de Sint-Lievensvest en die weg zal in de tegenovergestelde richting verlengd worden tot de Brabantdam, tegenover de Belgradostraat, zodat hij een lengte van 1300 meter zal hebben.

De werkhuizen die tot de station behoren zullen afgebroken en buiten de Sint-Lievenspoort heropgericht worden.

Op een punt nabij de dierentuin zal een publieke plaats van 50 meter breedte worden aangelegd. Daartoe zal men een partij grond van de hof moeten innemen.

De onkosten voor deze werken zijn aanzienlijk. De staat zal daarin bijdragen voor 800 000 frank, de stad voor 300 000 frank. De leden van de commissie Werken hebben zich eenparig ten voordele van dit groots plan verklaard en stellen de aanneming ervan voor.

Vervolgens gaf de heer burgemeester de Kerchove namens de commissie van Financiën lezing van een verslag over dezelfde gewichtige zaak.

Voor de voltrekking der stationgebouwen zal de stad in vier annuïteiten 100 000 frank te storten hebben. Daar men reeds gehouden was tot de betaling van 25 000 frank voor de afsluiting, is hiervoor nog slechts 75 000 frank te rekenen. Daarenboven bekomt de stad van de staat nagenoeg 1 hectare grond.

Verder zal de stad voor onteigeningen, kunstwerken en kasseiverrichtingen op de twee boulevards 200 000 frank uit te geven hebben.

Om die 300 000 frank te vinden heeft de regering het goed gevonden geen lening aan te gaan, maar een stelsel aan te nemen, waardoor de onkosten zul-

len betaald zijn binnen een termijn van een dertiental jaren, door jaarlijks op het budget een som van 25 000 frank te brengen.

Er zouden voor 200 000 frank gemeentelijke bons van 500 frank ieder worden uitgegeven, aan een intrest van 4 1/2 %, gedurende 4, 5 en 6 jaren.

De heer Lebeque merkte aan dat het onvoorzichtig zou zijn ineens zulke aanzienlijke uitgaven te stemmen, vooral in het bijzijn van de aanstaande afschaffing van het octrooi. Hij vreest ook dat de ontworpen werken de begroting kunnen overtreffen en het cijfer voor de onteigeningen te laag geschat zou kunnen zijn.

De burgemeester antwoordde dat de in te nemen gronden door bevoegde bouwmeesters zorgvuldig zijn geschat, de bestekken zijn opgemaakt en alles toelaat te denken dat de werken welke door de stad zelf uit te voeren zijn, zelfs geen 200 000 frank zullen kosten.

De raad ging over tot de stemming over de conventie met het departement van Openbare Werken, gesloten op 23 maart 1860. Die werd aangenomen met eenparigheid van de 25 aanwezige leden. De financiële schikking werd insgelijks met eenparige stemmen goedgekeurd.

4 april 1860

Verslag van de heer schepen de Maere-Limnander over het ontwerp van de aanzienlijke verfraaiingswerken in de omtrek van de statie, door de stedelijke raad met eenparige stemmen aangenomen.

“De commissie heeft het ontwerp der vergroting van de spoorwegstatie van Gent en de verbetering van de omgeving onderzocht. Dit plan zal toelaten de boulevard van de diertuin te verbreden, om de statie evenredigheden te geven die meer zouden overeenkomen met het monumentale karakter van het hoofdgebouw en tegelijk de dienst van de statie een oppervlakte te verschaffen die meer in betrekking zou staan tot haar belangrijkheid.

De boulevard van de diertuin zal op 22 meter gebracht worden, van de Lieven Bauwensplaats (** *thans het Frankrijkplein*) tot aan de ingang van de diertuin. Te beginnen aan dat punt, waar een standplaats van 51 op 65 meter zou gemaakt worden voor rijtuigen, zal de breedte van de boulevard 20 meter zijn. De omheininggracht langsheen de statie zal gevuld en bij de boulevard ingelijfd worden.

De twee gebouwen welke thans in gebruik zijn, het ene voor de dienst van de reizigers en het andere voor die der koopwaren, zullen verlengd worden tot aan de Statiestraat, waar een versierde en gesloten muur de twee voorgevels zal verbinden.

De ijzeren afsluiting in de Graaf van Vlaanderenstraat zal weggenomen worden, evenals de octrooipallisade bij de ingang van de statie. Aldus ontruimd zal de Statieplaats langs het zuiden ongeveer 90 meter verlengd worden, zodat de ingang van het tegenwoordige gebouw der ontvangsten in het midden zou komen te staan. De plaats zal dan 240 meter lang en 55 meter breed zijn.

Ten zuiden daarvan, in de richting van de Sint-Lievensvest, zal een 20 meter brede boulevard geopend worden. Gelijklopend met de middenzaal van de spoorweg zal hij zodanig geplaatst worden, dat zijn middelpunt zich met deze plaats versmelt. De Statiestraat en de Sint-Lievensvest zullen aldus door een rechte lijn van meer dan één kilometer verenigd zijn.

Door de afstand die de staat doet van een stuk grond van 7,30 meter breed langsheen de nieuwe boulevard van de dierentuin, is het noodzakelijk geweest de dienst der koopwaren te verplaatsen. Die zal voortaan langs de nieuwe boulevard aan de kant van Sint-Anna gedaan worden. Daartoe zullen in de statie twee gebouwen worden opgericht ter hoogte van de Vijfwindgaten.

De remise voor de locomotieven en de loods voor de herstellingswerken zullen afgebroken worden en enige meters ten noorden van de Sint-Lievensvest worden heropgebouwd. Het oud koopwaregebouw wordt hervormd in remise voor wagons.

De doorgang die heden ter hoogte van de Benardstraat bestaat, zal 145 meter naar het zuiden worden verplaatst, tot rechtover de Sint-Lievensdoorgang, voor de ingang van de tuin van de heer Bogaert.

Het statieterrein verkleint dus langs de ene kant en vergroot langs de andere. Langs de ene kant verliest zij aan de boulevard van de dierentuin 34 a en door de vergroting van de statieplaats 36 a, in het geheel 70 a, aan de stad afgestaan om in de openbare weg ingelijfd te worden.

Langs de andere kant vergroot zij met de uitgestrektheid van 2 ha 90 a door het innemen van het tracé van de oosterboulevard, die zelf 1 ha 75 a zal bekleden. Van de thans bestaande boulevard valt 74 a in het tracé van de spoorweg, te weten enige huisjes die behoorden aan de erfgenamen Vidal en vorig jaar onteigend zijn.

De uitvoering der werken zal door de staat van openbaar nut worden verklaard. De aankoop van de gronden zal door de stad gedaan worden.

Het aandeel van de aanlegkosten voor elk der contracterende partijen zal evenredig geregeld zijn volgens de respectievelijke uitgestrektheid van de te verrichten innemingen. Dit zou in rond getal 1 zijn voor de stad en 3 voor de staat.

Volgens het proces-verbaal der schatting, door de heren bouwkundigen Lion, Marlier en Colpaert opgemaakt, is de waarde van de aan te kopen bebouwde eigendommen 76 000 frank. Die der landen 280 200 frank. De aan de Oude

Schelde uit te voeren werken belopen tot 15 600 frank. Het totaal voor de inlijving van de grond beloopt 371 800 frank: 92 800 voor de stad, 279 000 voor de staat.

Bij die kosten moet men deze voegen van kasseidingen, waarvan de uitvoering geen vertraging mag lijden: de Statiestraat, de aanvulling van 18 000 m³ voor de verhoging van de oosterboulevard, van de Graaf van Vlaanderenstraat tot het rondpunt van de hoogtedoorgang over de spoorweg en van de westerboulevard, van het rondpunt aan de Benardstraat tot de Muinkbrug.

Die kasseiwerken hebben voor doel de toenadering te verwezenlijken van de standplaats der koopwaren, die verplaatst wordt ter hoogte van de Vijfwindgaten. Bij die kosten voegt men verder de prijs voor de vergroting der Benardstraat, welke op 20 meter zal worden gebracht en die van enige andere werken zoals het bouwen van stenen bruggen. Het bureel van Openbare Werken schat dat men voor een uitgave van 100 000 frank zal staan.

De verplaatsing van de dienst der koopwaren van het westen naar het oosten van de statie sleept aanzienlijke kosten mee voor de staat wegens de afbraak en heroprichting van de remise voor locomotieven, enz. Die kosten zijn grotendeels veroorzaakt door de aanneming van een plan, waarvan de schikkingen mogen aanzien worden als uitnemend gunstig voor de stad.

De staat heeft het aandeel in deze buitengewone uitgaven bepaald op 100 000 frank. De totale uitgaven tot de voltrekking van de statie en de verbetering van de omgeving belopen aldus tot 300 000 frank voor de stad en 800 000 frank voor de staat.

De grootsheid van opvatting van deze werken zal aan niemand ontsnappen en om het geheel te vervolledigen stelt de commissie voor, van nu af aan in principe vast te stellen, dat ten noorden van de Statieplaats en in de verlenging van het middelpunt van de oosterboulevard, een straat van 15 meter breedte zou geopend worden naar de Brabantdam.

Deze nieuwe weg zou het midden van de stad in rechtstreekse gemeenschap stellen met de omtrek van de statie. Zij zal zich in rechte lijn ontwikkelen van de Belgradostraat tot aan de Sint-Lievensvest, over een lengte van 1300 meter. Wij hebben tevens de plicht aan de heer minister van Openbare Werken onze erkentelijkheid uit te drukken voor de vlijt waarvan hij bewijzen heeft gegeven in de lange en moeilijke onderhandelingen, die eindelijk voltrokken zijn. De stad zal weldra begiftigd zijn met een statie, groot genoeg om te voorzien in alle voorvallen.

5 april 1860

Maandag 2 april heeft de heer Van der Stichelen, minister van Openbare

Werken, zich naar Gent begeven en te 3 uur 's namiddags is door die hoge ambtenaar en de heer burgemeester de Kerchove de conventie ondertekend tussen de staat en de stad aangaande de aanzienlijke werken die uit te voeren zijn binnen het statieterrein en in de Muinkmeersen.

Een delegatie van de *Société Equestre* is de volgende dag naar het stadhuis gegaan om het schepencollege geluk te wensen met het voorstel van de aanleg der boulevards rond de spoorwegstatie.

20 juli 1860

Bij Koninklijk Besluit van 18 juli 1860 zijn de octrooien afgeschaft. Naar alle waarschijnlijkheid zal men nog deze maand beginnen met de afbraak der stadspoorten rondom de stad.

4 augustus 1860

De minister van Openbare Werken laat weten dat op 29 augustus in de wachtzaal van de Noordstatie te Brussel zal overgegaan worden tot de openbare aanbesteding van de werken voor het bouwen van muren en hekkens rond de statie van Gent en de funderingen van de ijzeren kolommen voor de verlenging van de gare (** *perrons*) binnen de statie.

13 augustus 1860

Ofschoon het aan het schepencollege behoort de namen te geven aan de nieuwe straten en plaatsen, vond de heer burgemeester het aangewezen ditmaal van de regel af te wijken, om de raad deelachtig te maken aan het huldebewijs jegens de man die zijn naam heeft gehecht aan de grootste hervorming van onze eeuw, de afschaffing van de octrooirechten.

Hij stelt voor de naam van *Frère-Orban* te geven aan de grote boulevard die naast de ijzeren weg zal worden aangelegd en het besluit dienaangaande op een granietsteen aan te tekenen. Dit voorstel werd onder algemene toejuichingen aangenomen.

26 augustus 1860

Men verzekert dat de stadsregering het voornemen heeft de wegneming voor te stellen van de ijzeren brug aan de Lammerstraat, die de wijk van Sint-Pieters aan die van de statie verbindt. De zware ijzermassa, welke dat gedeelte van de stad ontsiert en de vreemdeling een ellendig gedacht geeft van de

kunstsmaak der Gentenaren, zal plaats maken voor een in steen bevoerde brug die de ganse breedte van de Lammerstraat zal beslaan.

Dit werk, gevoegd bij de voltrekking van de statie, het verbreden van de boulevards en de oprichting van sierlijke huizen, welke aan alle zijden uit de grond oprijzen, zal de wijk der Muinkmeersen, die 30 jaar geleden slechts een moerassige weide was, in één van de heerlijkste kwartieren herscheppen.

9 september 1860

Het is de maatschappij van de *Phoenix* die de onderneming heeft verkregen voor de werken aan de overdekte hangaar van de statie. Dezelfde maatschappij was vroeger de werken aan de tegenwoordige gare toevertrouwd geworden. De metselwerken zijn toegewezen aan de ondernemer van Beyen.

23 september 1860

Omtrent de statie werkt men onverpoosd verder. De bouwgronden die men nog geen drie jaar geleden voor geen 6 frank de vierkante meter gewild had, verkoopt men thans aan 20 tot 30 frank.

20 oktober 1860

De minister van Openbare Werken brengt ter kennis dat op 5 november in de statie van Gent zal worden overgegaan tot de aanbesteding van de volgende werken:

- afbraak van een ijzeren hekken met deuren, staanders, grondmuren en arduinen wachthuisjes, een afsluitingsmuur, een vracht- en baanwachtershuis en platforms, die thans het statieplein van de Graaf van Vlaanderenstraat afzonderen;
- het afslaan van een houten afsluiting, de gedeeltelijke verplaatsing ervan en het oprichten van een voorlopige houten afsluiting.

2 februari 1861

Dank zij het goede weder zijn vele bouw- en aardewerken in de stad hernomen geworden. De metselwerken aan de nieuwe statie en de boulevard Frère-Orban behoren tot dit getal.

25 februari 1861

Langsheen de boulevard van de dierentuin zijn reeds talrijke schone huizen opgetrokken, langs de andere kant zal ongetwijfeld de reeks fraaie gebouwen insgelijks worden voortgezet.

Men verneemt dat er een plan was om te midden van dit kwartier, of in de nabijheid ervan, een grote fabriek op te richten, maar dat alle geburen en aangelanden zich bij het onderzoek van commodo en incommodo daartegen verklaard hebben. Bijgevolg kan de toelating daarvoor niet vergund worden.

Wij denken dat het gevaar binnen de stad door de aanwezigheid van fabrieken met zware stoomtuigen, reeds groot genoeg is om er geen nieuwe meer te zetten. De afschaffing der octrooien heeft overigens één der grote beweegredenen voor de opbouw van fabrieken *intro muros* weggenomen. Er is genoeg plaats voorhanden om ze buiten de stad op te richten.

23 april 1861

Het statieplein wordt effen gelegd. Reeds begint men te werken aan het afbreken van het staakwerk dat op de Graaf van Vlaanderenplaats stond, om het tot aan de aflijning van het voornaamste gebouw der statie te verplaatsen.

*(** eerste maal dat het plein op die wijze wordt vernoemd)*

8 mei 1861

De glazen bedekking binnen de statie van de spoorweg gaat langs de kant van de Lieven Bauwensplaats verlengd worden. Heden moet de openbare aanbesteding plaatshebben van het nodige metselwerk.

Men heeft ook het hekken weggedaan dat de linkervleugel van het statiegebouw omringde. Hierdoor geniet men op de Statieplaats van een heerlijk zicht, dat nog verfraaien zal wanneer de nieuwe boulevard Frère-Orban zal rechtgetrokken zijn.

30 mei 1861

Sedert enige dagen zijn werklieden in de statie begonnen aan de uitvoering van de verlenging van de standplaats. De werken worden vlijtig voortgezet.

2 augustus 1861

Sedert drie weken worden alle dagen met aarde geladen wagons aangevoerd

naar de plaats waar de statie vergroot wordt langs de Frère-Orbanlaan. Men haalt de aarde van de hoogte rond Deurle, Astene en omliggende gemeenten. De hoeveelheid grond welke nodig is voor de ophoging van de weg en de meersen is zeer aanzienlijk en die arbeid zal nog veel tijd vergen, vooral als men daartoe zoals thans in het geheel zes werklieden gebruikt !

19 oktober 1861

De werken aan de gevel en de afsluiting van de statie van de staat, onder de kundige leiding van de heer ingenieur van Moer, vorderen snel.

Men maakt ook spoed met de aardewerken aan de nieuwe boulevard Frère-Orban. Dagelijks brengen wagons uit Waregem 400 m³ zavel aan. Het wegnemen van die zavel zal daar aan de landbouw grond weergeven waarop hij lag. Binnen weinige dagen zal de aanbesteding plaatshebben voor het aanbrengen van de funderingen voor de ijzeren overkapping van de statie tot aan de arm van de Oude Schelde die onder de spoorbaan loopt. Het stenen gewelf van de waterloop zal onmiddellijk verlengd worden en alles moet nog voor de winter voltrokken zijn.

Nieuwe gebouwen rijzen op langsheen de boulevard Frère-Orban en weldra zal men ook langs die kant een fraaie wandeling hebben gelijk die naar de die-rentuin.

Er is ook sprake van de afbraak van de Marcellisbrug, die zo plumpe en scheve ijzeren bak. Men zou er een stenen gewelf over de Schelde leggen en zo een beter uitzicht geven aan de Lieven Bauwensplaats. Het wegnemen van de brug zou tevens toelaten de kasseien op die plaats een meter lager te leggen, wat langs weerskanten zeer voordelig zou zijn voor de huizen, die thans als ik een diepte zitten.

16 november 1861

Voor het opvullen met ongeveer 23 000 m³ grond om de boulevard Frère-Orban op de hoogte der sporen van de ijzeren weg te brengen, is een voorlopige som van 25 000 frank op het budget van de stad gebracht. Men kan de juiste kost nog niet bepalen, omdat het deel dat de staat in de onteigeningen moet betalen, nog niet is kunnen vastgesteld worden.

7 april 1862

Er is in de stedelijke raad beslist dat 200 katoenarbeiders zonder werk zullen gebruikt worden om 85 000 m³ aardgravingen te doen aan de boulevard Frère-

Orban en in de omgeving van de statie.

De aanbesteding van de werken voor het maken van gewelven over het gedeelte van de Oude Schelde dat valt in de aftekening van de boulevard, is toegekend aan de heer Léonard voor de som van 18 675 frank.

21 april 1862

De aardewerken aan de boulevard naast de statie worden maar flauwtjes voortgezet. Het aantal katoenwerkers dat daaraan werkt is zeer klein. De meeste zijn boeren die gewoon zijn zulk een zwaar werk te verrichten.

De verlengde bouw van de statie is schier voltooid. Men is reeds bezig met het hekken te plaatsen aan de zijkant van het plein.

28 april 1862

Heden begint het bestuur van de spoorweg voor rekening van de stad de aanvulling van de boulevard Frère-Orban. Men denkt dat bij middel van 60 wagons daags, die aanvulling binnen twee maanden zal voltooid zijn. Rond hetzelfde tijdstip zullen de werken binnen de statie en aan de voorgevel gans beëindigd zijn.

Langs de andere kant gaat men de gracht langsheen de dierentuin vullen en dit jaar zal men nog de funderingen leggen van de afsluitingsmuur die aan de boulevard een breedte van 20 meter zal laten. Katoenwerkers zonder arbeid zullen door de zorgen van de gemeentelijke overheid aan die werken gebezigd worden.

Wij denken dat het stedelijk bestuur en de gascompagnie er goed zullen aan doen, zich onmiddellijk bezig te houden met het leggen van de gasbuizen en de onderaardse goot voor de afloop van het water langsheen die twee boulevards.

30 april 1862

De ophogingswerken aan de boulevard Frère-Orban zijn in volle gang. Zodra men meer zavel aanvoert zal het getal fabriekswerkers nog vermeederen.

Gisteren namiddag zagen wij de heren burgemeester en schepenen ter plaatse om de werken na te zien. Daar deze arbeid voor de fabriekswerkers in het begin nogal lastig valt, heeft het bestuur bevolen hen onder het werk verversingen te geven.

5 mei 1862

De katoenwerkers welke nabij de statie arbeiden zijn van veel goede wil. Zij ontvangen 1,50 frank per dag, 's morgens een druppel en de dag door *tizaen* om hen te beletten water te drinken, wat zeer nadelig voor hun gezondheid zou wezen. Over het algemeen tonen zij zich zeer voldaan.

21 juni 1862

Zaterdag namiddag rond 5 uur zal het laatste konvooi met aarde voor de werken aan de boulevard Frère-Orban toekomen. Dit konvooi zal versierd zijn met vaandels en lover en de voltooiing van de werken schijnt door de werklieden met enige plechtigheid te zullen gevierd worden.

23 juni 1862

De werkers die deelgenomen hebben aan de gelijkmaking van de boulevard zijn getrakteerd geworden en hebben een dag soldij als beloning gekregen. 's Avonds moest de boulevard verlicht worden, maar de regen heeft zulks belet.

*** 1862: wijding van de Sint-Annakerk.*

14 maart 1863

Men houdt zich onledig met het planten van bomen en het plaatsen van afsluitingen op de Frère-Orbandreef. Vervolgens zal de ondernemer die het gelijkleggen van de berijdbare banen moet uitvoeren, zijn werken aanvangen.

Het gouvernement heeft ook de funderingen van de afsluitingsmuur opnieuw doen ontdekken welke verleden jaar aan de statie werd gebouwd. Wij hebben bij die gelegenheid de wens horen opperen dat men in plaats van een muur beter een traliwerk zou maken, wat niet meer zou kosten en minder onderhoud zou vergen, zoals men zich kan overtuigen langs de kant van de dierentuin.

Vele loten grond langsheen de boulevard zijn aangekocht en men verzekert dat er sierlijke gebouwen zullen opgericht worden. Alles laat verhoppen dat die werken de boulevard tot één der schoonste wandelingen van Gent zullen maken.

18 april 1863

Men legt thans de buizen voor de verlichting van de Frère-Orbandreef en de boulevard welke de Sint-Lievens- en Keizerpoorten verbindt. Men weet dat die twee wandelingen moeten berijdbaar zijn krachtens een overeenkomst, door de gemeenteraad goedgekeurd. De straatwerken zullen eerlang beginnen en nog dit jaar beëindigd worden.

17 september 1863

Gisteren namiddag heeft de inhuldiging plaats gehad van de boulevard Frère-Orban. De gemeenteraad met het schepencollege aan het hoofd, gevolgd door de maatschappijen van de stad, heeft zich van het stadhuis naar de boulevard begeven, waar de heer burgemeester de Kerchove een redevoering heeft uitgesproken.

Hij heeft gezegd dat de boulevard niet alleen gemaakt is met het doel de stad te verfraaien, maar ook om een volkrijke wijk te reinigen en arbeid te verschaffen aan de fabriekswerkers die door de katoencrisis zonder bezigheid waren. Het is in 1860 dat tot het maken van de boulevard werd besloten, voornamelijk op voorstel van de heer schepen de Maere.

Na de redevoering werd het proces-verbaal van de inhuldiging getekend door de gemeentelijke overheden, de voorzitters der maatschappijen en enige bijzondere personen en in de grond gemetseld.

7 oktober 1863

In de stedelijke raad werd gehandeld over de herbouwing van de Marcellisbrug. De nieuwe brug zal andermaal in ijzer zijn. Zij zal zes lopers hebben in plaatschijven en zo gelegd worden, dat haar middelpunt de verlenging zal vormen van de Lammerstraat.

De vloer zal gekasseid worden en een helling hebben van 3 cm per meter, teneinde de helling langs de kant van de Lieven Bauwensplaats te verminderen. De uitgaven zijn geraamd op 74 538, 13 frank, waarvan 15 000 frank af te trekken is als waarde van het ijzer der tegenwoordige brug. Het gouvernement zal voor een maximum van 30 000 frank tussenkomen.

27 juni 1864

Onder de plaatsen welke het bestuur van de stadswerken aanduidt voor het herkasseiden behoort de Graaf van Vlaanderenplaats. De ruimte heeft een

oppervlakte van 12 000 m² en vergt aan 5 frank per m² dus een uitgave van 72 000 frank.

Het herleggen zal 200 000 oude kasseien ter beschikking laten. Een deel zal gebruikt worden voor de weg langsheen het verbindingsspoor, van de Visserij tot aan de voormalige Dampoort (** *grotendeels de huidige Kasteellaan*), een ander deel voor de Benardstraat.

25 augustus 1864

Weldra zal te Gent het vraagstuk ontstaan van de aanleg van een *omheiningspoorweg*, om de verspreide staties van de stad aan elkander te verbinden en zowel voor het vervoer van reizigers als van koopwaren zou dienen.

Indien dit waar is meent het schepencollege dat in het belang van de openbare veiligheid moet onderzocht worden of de plaats waarop nu de spoorweg tussen de grote statie en het *entrepot* ligt, beantwoordt aan de grotere bestemmingen die er schijnen aan voorbehouden te zijn.

De reizigersdienst volledig afscheiden van die der koopwaren en de goederendienst bijeenbrengen op het oefenplein nabij de Dampoort, schijnt de oplossing te zijn die men nastreven moet.

Vanaf het ogenblik dat de verbindingsweg uit de binnenstad is verdreven naar het grondgebied van Ledeberg, Gentbrugge en de Heirnis, kan de gehele uitgestrektheid van de passage Vander Brugghen aan de gewone wegedienst overgeleverd worden. Die nauwe doortocht, heden slechts 2,80 meter breed, zou een straat worden van 7 meter en een belangrijke ader, want niets zou gemakkelijker zijn dan die in rechte lijn te verlengen van aan de brug der Visserij tot aan de Dendermondestraat.

6 december 1864

De aanbesteding voor de ijzeren brug ter vervanging van de Marcellisbrug, waarvan het bestek 74 832 frank beliep, is voor 59 436, 95 frank toegewezen aan de ondernemer Scribbe.

19 juli 1865

Binnen weinige dagen zal men beginnen met de werken voor de afbraak van de Marcellisbrug, het logge gevaarte dat de fraaie wijk zo zeer ontsiert. De herbouwing zal met alle mogelijke spoed geschieden, teneinde de circulatie die op dit punt zeer groot is, niet te lang te stremmen. Het geraamte van de nieuw te leggen brug staat reeds gans voltrokken in de werkplaatsen van het huis Colson te Gent.

5 september 1865

Een verschrikkelijk ongeluk is gisteren voorgevallen aan de Marcellisbrug die men aan het afbreken is. Verscheidene werklieden waren bezig met bij middel van koorden en windassen een zwaar stuk ijzer op te halen, wanneer eensklaps een deel van de stelling het begaf welke gemaakt was om de werken te ondersteunen en te vergemakkelijken.

Het stuk ijzer plofte zwaar neer en sleurde in zijn val geheel de zijkant van de brug en de helft van het houtwerk mee. Verscheidene werklieden werden getroffen. Eén is op slag dood en twee anderen hebben zware wonden bekomen.

De politiecommissaris Ghuys heeft aanstonds de nodige maatregelen genomen om alle verder onheil te vermijden en de menigte nieuwsgierigen in bedwang te houden die zich op het toneel van de instorting verdrongen.

26 september 1865

De laatste ijzeren kanteuning van de Marcellisbrug welke 32 ton weegt, is met goede uitslag weggenomen. Het stelsel dat men nu gebruikte bestond uit twee schepen waarop een kloeke stelling van Riga-balken stond, bekwaam om geheel het gewicht van de kanteuning te dragen.

De twee schepen werden onder de balk gedreven en hielden een zekere hoeveelheid water in dat men uitpompde. Naarmate dit werk vorderde, zag men de kanteuning opgelicht worden. Daarna was het gemakkelijk ze met koorden en kabelstangen naar de kant te trekken.

16 oktober 1865

Sedert verscheidene maanden heeft men op de kosten van de staat een afsluiting gemaakt welke zich over de ganse lengte van de boulevard Frère-Orban langs de ijzeren weg uitstrekt.

Dit werk, dat omtrent 60 000 frank heeft gekost, gaat naar het schijnt volkomen nutteloos worden. Men heeft in het departement van Openbare Werken een plan opgemaakt, volgens welk men op de statieterreinen gebouwen zou stellen, bestemd voor het maken van machines en sporen, alsook voor het personeel van het bestuur.

ERIK DE KEUKELEIRE

Uit "Station Gent-Zuid en het Gentse Zuidkwartier" deel 1 (1832-1910) - 356 p. - uitgave in eigen beheer - 2004.

WONEN IN GENT (DEEL 2)

HUIS VAN REKUM - KUNSTLAAN 41

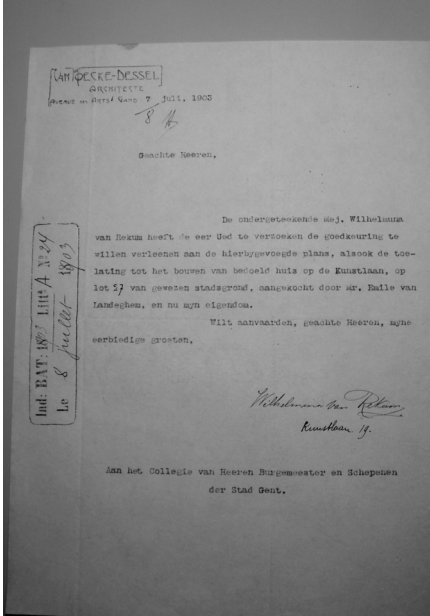
Langsheen de Kunstlaan bevindt zich een burgerhuis dat getuigt van de overgang van het traditionele naar een nieuwe stijl in de eerste jaren van de 20ste eeuw.

De Kunstlaan werd aangelegd in 1898 als verbinding tussen het Sint-Pietersplein en het nieuwe burgerkwartier dat zich ontwikkelde ten zuiden van de stad in de nabijheid van het Citadelpark en de spoorlijn Brussel-Oostende die toen een halte had ter hoogte van de Parklaan.

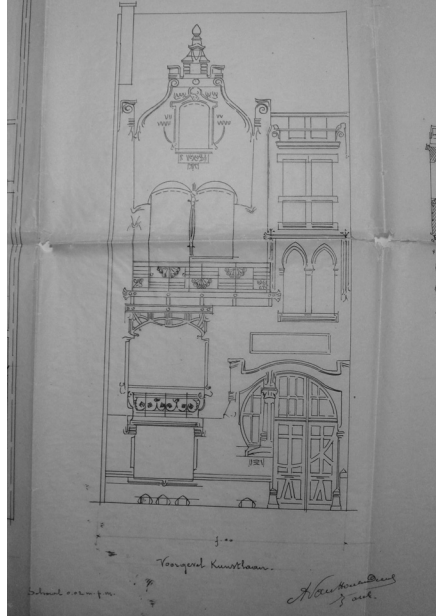
Vrijwel alle huizen in deze straat ontstonden door een samenwerking van Emile van Landeghem een kandidaat-notaris uit de Hofstraat die de gronden van de stad had gekocht en architect Achille van Hoecke-Dessel. Naast een aantal lijstgevels leverde dit een reeks fantasierijke en kleurrijke bakstenen gevels op die omstreeks 1900 tot stand kwamen in een verfrissende art nouveau-stijl gemengd met een waaier van historische elementen eigen aan de architectuur van de 19de eeuw. (1)

Opdrachtgever en bewoners

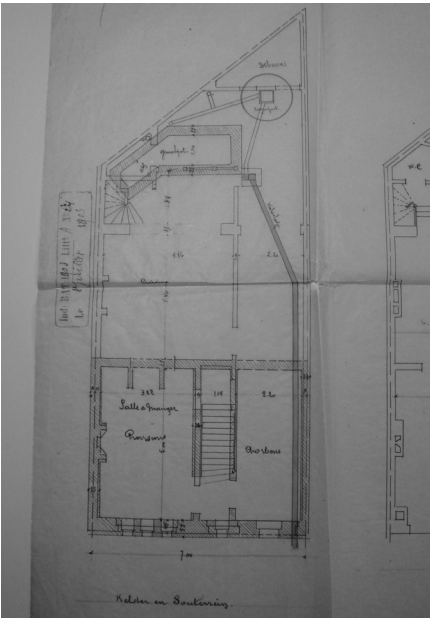
Het huis nummer 41 werd op vraag van Wilhelmina Van Rekum, een naaister uit Roermond, in 1903 gebouwd op gewezen stadsgrond. Van Rekum kocht dit lot van Emile Van Landeghem. De bouwplannen voor de nieuwe woning zijn bewaard in het Gentse stadsarchief. (2) Van Rekum kwam er wonen op 17 december 1904. De industrieel Henri Chefnay afkomstig uit Schaarbeek, werd op hetzelfde adres ingeschreven op 22 mei 1905. Enkele maanden later verlieten beiden het pand. Hoewel niet gehuwd bleef het paar wel samenwonen zodat het vermoeden bestaat dat het Chefnay was die in 1903 het kapitaal ter beschikking stelde om de grond aan te kopen en het huis in de Kunstlaan te bouwen.

1. Bouwaanvraag ingediend door juffrouw Wilhelmina van Rekum, 7 juli 1903. Stadsarchief Gent

2. Ontwerptekening van de voorgevel. Stadsarchief Gent

5. Grondplan van kelder en benedenverdieping, ontwerptekening. Stadsarchief Gent

7. Houten schouw in de eetkamer op de bel-étage. Foto Dienst Monumentenzorg

Na hen noteren we verschillende bewoners die er een korte tijd verbleven. In 1908 kwam er een bierhandelaar wonen met zijn vrouw en een meid. Hij bleef er tot 1919. Jerome Roelant, een peperkoekfabrikant, woonde er vanaf 1920 tot 1929 met vrouw, zoon en meid. Het gezin Rudolf De Sutter (handelsagent) was er zeker van 1941 tot 1963. Ze hadden tot 1949 een inwonende meid, daarna niet meer.

Mevrouw Maria Leona Van de Heyning (°Meerle 30/08/1924) kwam er in 1963 wonen en overleed er in 2006. Op dat moment verkeerde het huis in zeer slechte staat. De nieuwe eigenaar wil het verkommerde pand een nieuwe toekomst geven.

4. Signatuur van de architect op de voorgevel. Foto Dienst Monumentenzorg

De architect

Architect Constant Rosalie Achillius Van Hoecke (° Ledeberg 1871 - Elsene 1918) tekende voor het ontwerp van dit huis. Hij was verwant aan architect Emile Van Hoecke- Peeters (Gent 1837 - Gent 1919) (3) die tussen 1860 en 1900 in Oost-Vlaanderen scholen, gemeentehuizen, kerken, industriële gebouwen en ettelijke burgerhuizen ontwierp. (4) In Gent verwierf Van Hoecke-Peeters bekendheid door zijn opdrachten voor de Zusters van Liefde (1881-1899) en door ontwerpen voor het notarishuis aan de Reep (1888) en het huis de Jaeghere in de Korte Meer 5 (1890)(5)

Achille Van Hoecke volgde tussen 1889 en 1894 les bouwkunde aan de Gentse academie. Stadsarchitect Karel Van Rijsselberghe was een van zijn professoren. In 1895 huwde hij te Ledeberg met Estella Rachel Augusta Dessel en verhuisde met haar naar Doornik. Na een kort verblijf in deze stad (1895-1897) vestigde hij zich opnieuw in Gent en ontwierp in 1898 voor Emile Van Landeghem twee huizen in de Sint-Amandstraat.

Het huis in de Kunstlaan - dat enkele jaren later tot stand kwam - is een van de meesterwerken van de architect. In tegenstelling tot wat sommige auteurs beweren heeft hij er zelf nooit gewoond. Hij ontwierp de plannen op een hoogtepunt van zijn carrière en de uitvoering ervan was eigenzinnig en vaak een onderwerp van kritiek.

De huizen die Van Hoecke-Dessel in Gent realiseerde zijn hoofdzakelijk gelegen in de wijk tussen het Sint-Pietersplein en het Citadelpark (de Kunstlaan en op de Kattenberg). Daarnaast creëerde hij ook woningen in Westende, Den Haan en Brussel en in Franse en Belgische kolonies zoals Matadi en Thysstad. Hij was medewerker aan tal van tijdschriften: 'La tribune Artistique', 'Le Cottage', 'Le Home', 'Tekhné' en 'De Bouwgids' waarin hij zijn opvattingen over architectuur verwoordde. Hij bezocht veel tentoonstellingen en nam deel aan plaatselijke salons. Hij las veel over architectuur en andere kunststukken en was bijzonder goed gedocumenteerd over de kunststromingen van zijn tijd. De familie Van Hoecke-Dessel vertrok in 1907 naar Brussel en vestigde zich in 1913 te Elsene. Constant R. Achillius overleed er in 1918 na een langdurige ziekte. Hij werd 47 jaar. (6)

Beschrijving

In zijn werk combineerde Van Hoecke-Dessel het eclecticisme met de nieuwe vormen van de art nouveau. Dit is zowel in het exterieur als het interieur van deze woning duidelijk te zien. Kenmerkend voor de art nouveau zijn de gebo-

Afb. 3 ontwerp van de voorgevel

gen lijnvoering en de florale motieven in de voorgevel. Ook binnen hebben de mozaïekvloer op de gelijkvloerse verdieping, het smeedijzeren traphek in de inkomhal en de kleurrijke glasramen ornamenten in art-nouveaustijl.

De gevel

De gevel bestaat uit twee traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak en is asymmetrisch uitgewerkt. Hij is opgetrokken uit rode baksteen overdekt met een pleisterlaag waarin groeven natuurstenen blokken suggereren. IJzer werd gebruikt voor de balkons. Houten onderdelen zijn de deuren (binnen en buiten) en de vensteromlijstingen. De grote poort in driekwartcirkel, uiterst rechts in de gevel, is prachtig uitgewerkt met panelen en decoratief ijzer. De bewerkte zuil maakt er een poort met zijvenster van. Links van de poort is op een steen onder de brievenbus de signatuur van de architect te zien: 'Van Hoecke-Dessel arch.' Boven het souterrainvenster is het beletagevenster uitgebreid met een ijzeren balkon met geometrisch motief en een bewerkte ijzeren bovendorpel. In de tweede bouwlaag zijn - buiten de as van de poort - twee spitsboogvensters geplaatst, een architectuurelement uit de gotiek. Hiernaast is er een opvallend ijzeren balkon waarachter zich twee korfbogige vensters bevinden. Op de derde bouwlaag is er rechts een kleine rijkversierde erker die gedeeltelijk rust op een ijzerconstructie en gedeeltelijk op een stenen console en links de topgevel met een zoldervenster en een gevelsteen met de vermelding van het bouwjaar.

Grondplan en interieur

De planindeling is typerend voor een statige stadswoning uit de beginjaren van de 20ste eeuw toen de aanwezigheid van personeel bij de goeode burgerij nog een evidentie was. De dienstruimten lagen op de gelijkvloerse verdieping, de slaapvertrekken van het personeel bevonden zich op de zolderverdieping. Voorraden werden in de kelder ondergebracht. De bewoners leefden op de beletage (eerste verdieping) en sliepen op de tweede verdieping. Op een tussenverdieping naar de derde verdieping toe ligt de badkamer.

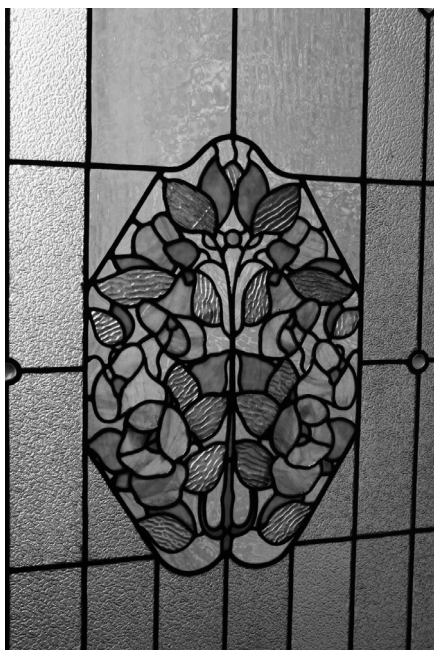
Naast de planindeling zijn in deze woning het decoratieve materiaalgebruik en verschillende andere authentieke interieurelementen bewaard gebleven. De marmerimitatie op de wanden en de mozaïekvloer (met terrazzo) vallen op in de inkomhal; maar ook de marmeren schouwen in het salon en de grootste slaapkamer en de glasramen in de eetkamer en de hal zijn nog steeds te zien. In de kamers zijn de mooie parketvloeren bewaard gebleven.

Op de benedenverdieping was een leefkamer voor het personeel met een

mooie met hout beklede schouw (vooraan) en een grote keuken (achteraan). Het dienstrapje in de keuken komt uit in de grote eetkamer op de bel-étage. Die eetkamer is verbonden met een salon (vooraan) en een veranda (achteraan). De verbinding van de eetkamer met de veranda wordt gevormd door een houten rondboog rustend op slanke houten pijlers. In de zuidoost gerichte glazen wand van de veranda zijn de raamopeningen met glas-in-lood ingevuld. Op weg naar de volgende verdieping treffen we op een tussenniveau aan de voorzijde een tweede glasraam aan, progressiever dan het vorige maar van een lager kunstgehalte. Op de tweede verdieping zijn er drie grote slaapkamers. Naar de derde verdieping toe, is er opnieuw een tussenverdieping waar een badkamer ingericht is in een kleine erker aan de voorzijde. Hier is het originele witte sanitair nog aanwezig. Op de derde verdieping zijn er drie zolderkamers van verschillende groottes.

6. De trapzaal.
Foto Dienst Monumentenzorg

8. Detail glazen wand in de veranda.
Foto Dienst Monumentenzorg

Uitstraling

De woning was ook in die tijd een identificatiemiddel voor de bewoner. Het uitzicht van de woning en de interieurinrichting waren afhankelijk van de status van de eigenaars van de woning. Zij wilden via hun woning hun ideologie en rijkdom tentoonspreiden. Men kan in die zin spreken van een zekere 'build to impress'. Dit zien we ook in het huis Van Rekum aan het materiaalgebruik, de decoratieve elementen en de grootte van de woning zelf. De imitatie en prefabricatie van materialen en interieurelementen worden hier gecombineerd met ambachtelijk vakmanschap.

Toekomst

Om een duidelijk beeld te krijgen van elk niveau in het huis werd de bestaande toestand van het gebouw door de Gentse architect Mark Bernaert in 2007 volledig opgemeten en uitgetekend. Alle gebreken werden geregistreerd en in opdracht van de bouwheer werd een bestemmingsnota opgemaakt. Het huis is sinds 24 juni 1993 een beschermd monument zodat het uitwerken van een goed dossier niet gemakkelijk was.

De architect beseftte dat de typische planschikking van dit gebouw overeenkwam met een voormalige en heden niet meer toepasbare bewoning door "meester" en "knecht" of "upstairs-downstairs" (zie de souterrain met keuken en "bel-étage") en dus niet te verzoenen was met de vereisten van hedendaags wooncomfort (zoals een praktische keuken in rechtstreeks contact met de eetruimte-living, een praktische badkamer enz...). Dit maakte de omvorming van het pand naar hedendaags wonen uiterst moeilijk. Aldus werd geopteerd om dit pand te herbestemmen naar een zachte kantoorfunctie.

Op basis van voormelde diagnose en visie werd een restauratiedossier opgemaakt waarbij nazicht en herstel van de straatgevel, de daken en alle ornamenten en interieuraspecten opgenomen zijn. Hierbij werd gekozen voor een zachte restauratie om de authenticiteit van dit zeer waardevolle pand voor zichzelf te laten spreken. De noodzakelijke hedendaagse aanpassingen van verlichting, verwarming, beveiliging enz. zullen op een "onderhuidse" wijze gebeuren. (7)

De opdrachtgever wilde ook de glas-in-loodramen aan een afzonderlijke studie onderwerpen. Het conservatie- en restauratieatelier glas Aletta Rambaut stelde vast dat in de glaswand van de veranda eenvoudig gekleurd figuratief glas-in-lood aangebracht is. Hiervoor was 'Amerikaans' gekleurd (soms gemarmerd) vlak en structuur glas aangewend. Hoewel de vormgeving van de vijf verandapanelen traditioneel is straalt deze glaswand een zekere verfijning

uit door het subtiele kleurgebruik. De toestand van de glaswand is bevredigend mede dank zij het feit dat ‘beschermend’ glas aan de buitenzijde van de panelen ervoor zorgde dat de ramen werden beschermt tegen regen en wind. In de traphal op weg naar de tweede verdieping zijn in de voorgevel eveneens twee glas-in-loodpanelen te zien. Gezien de zwerige herkenbare lijn van de art nouveau kunnen deze panelen als progressief bestempeld worden. Het glasegebruik daarentegen is traditioneel, sober en inspiratieloos en van een lager kunstgehalte dan de glaswand in de eetkamer. Conserveren van het glas met hier en daar een kleine herstelling kunnen aandachtspunten zijn bij de renovatie en herbestemming van het huis. (8)

BEATRIX BAILLIEUL
(wordt vervolgd)

Noten

- ⁽¹⁾ L. VAN DAMME, De Kunstlaan. Het manifest van een nieuwe Stijler. In: Stadsarcheologie, jg. 4, 2, Gent, 1980, p. 41-48
- ⁽²⁾ Stadsarchief Gent, reeks G 12, 1903, A24
- ⁽³⁾ De gemeenschappelijke voorouders van beide architecten waren visverkoper Dominicus Van Hoecke en Genoveva Van Poucke uit Ledeberg. Dit koppel had verschillende kinderen onder meer Franciscus van Hoecke (°Ledeberg ca 1789-Ledeberg 1820) en Jacobus Livinus Van Hoecke (°Ledeberg 1802-Gent 1863). Architect Emile Van Hoecke-Peeters was de zoon van Jacobus. Constant R. A. Van Hoecke-Dessel (roepnaam Achille) was de achterkleinzoon van Franciscus Van Hoecke. Stad Gent, archief bevolking. Met dank aan Ginette Desmet en Philippe Debergh voor de assistentie.
- ⁽⁴⁾ A.-M. DE PUYDT, Emile Van Hoecke-Peeters (1837-1919). Biografie en oeuvre. (onuitgegeven licentiaatsverhandeling). Gent, 1998, 2 delen.
- ⁽⁵⁾ B. BAILLIEUL e.a., De veelzijdige Van Hoecke. Gent, 2002 en B. BAILLIEUL, Het Huis Thuysbaert in Lokeren: een notaris- en burgemeesterswoning die een museale bestemming kreeg. In: Annalen van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, deel 110, SintNiklaas, 2007, pp.189-204.
- ⁽⁶⁾ E. LEYNS, Architect A. Van Hoecke-Dessel (1871-1918). Leven, werk en geschriften. (Onuitgegeven licentiaatsverhandeling) Gent, 1981, 2 delen.
- ⁽⁷⁾ Verslag architect Mark Bernaert, augustus 2007
- ⁽⁸⁾ A. RAMBAUT, Onderzoek van de glas-in-loodpanelen uit het huis Van Rekum Kunstlaan 41 Gent. Studie opgemaakt in augustus 2007

VERKEERSTOEZICHT TE GENT ZEVENTIG JAAR GELEDEN

In de krant “De Dag” verscheen voor de oorlog een Gents rubriekje “Wat Dulle Griet zegt”. Op 13 mei 1939 kwam een thema aan bod dat na een kort oorlogsintermezzo alsmäär belangrijker zou worden.

Het verkeerstoëzicht in een stad gelijk Gent stelt dikwerf lastige problemen. Zoo staan bijvoorbeeld aan veel kruispunten in de middenstad politieagenten om het verkeer te regelen. Bij de aflossing nu gebeurt het wel eens dat de post zonder agent blijft en dit gedurende geruimen tijd. Gedurende die afwezigheid doen zich wel eens zonderlinge gevalletjes voor. Een kruispunt is altijd een moeilijk probleem voor de verkeersregeling. De politieman die daar op post staat moet veel kalmte en helder doorzicht aan den dag leggen, ten einde ongelukken te voorkomen. Er zijn nog andere punten in de stad waar de aan-

De agent regelt het verkeer. L'agent de police règle la circulation.

wegigheid van de politie vereischt wordt, doch bij gebrek aan personeel komt men er niet toe. Aan de Heuvelpoort gebeuren er bijna dagelijks verkeerswonderen en men vraagt zich terecht af hoe daar niet meer ongelukken gebeuren. Ook aan de Keizerpoort doen

zich allerhande vreemde gevallen voor: Aan de groote spoorwegbrug bij het Antwerpenplein (Dampoort) is het al niet veel beter. Hier weet men waarlijk niet waar men door mag rijden en waar niet.

Deze punten en andere verdienen bijzonder de aandacht want met den dag zal het verkeersvraagstuk scherper worden.

Het eenig middel is het systeem der lichtsignalen uit te breiden. Dit zal natuurlijk een ernstige studie vergen, maar men is er in andere landen wel mee klaar gekomen. Aan de Peperstraat werkt het verkeerslicht nu volledig automatisch en dit met goed gevolg.

De geleiders van voertuigen hebben zich evenals de voetgangers maar te gedragen naar de voorschriften van het modern verkeer. Maar ook op dit gebied heeft ons volk veel te leeren. De school kan in dien zin veel nuttig werk verrichten. Op school zou men aan de leerlingen de verkeerskodex moeten uitleggen.

(Uit de collectie "Vliegende Bladen", reeks "Mobiliteit", onderreeks "Te voet, per fiets, per auto" in het Documentatiecentrum voor Streekgeschiedenis DSMG, Begijnhof, Sint-Amandsberg).

Met een vraagje tot slot: Waren de verkeerslichten aan de Peperstraat - Hoogstraat de eerste te Gent? Was dat daar, gezien de relatief eenvoudige verkeerssituatie ter plekke, soms een proefproject?

OVER HET BELFORT EN DEN BEYAERD TE GEND

Dit artikel dat ons destijds opgestuurd werd door de heer André Buysse verscheen in "*Almanach - Wegwijzer der Stad Gend en Provincie Oost-Vlaanderen voor het jaer 1830*" (het 60° jaer).

Gend, drukkerij van D.J. Vanderhaeghen in de Onderstraet nr. 21

(Uyttrek uyt een handschrift der voorledene eeuw)

Over het Belfort van het jaer 1313 tot het jaer 1516

Den toren welken wij het Belfort noemen en als dusdanigen te Gend in het midden der stad gezien word, heeft zynen naem ontleend van het fransch woord Befroy het welk by de oude fransche schryvers gebruykt wierd ter beteekening van eenen wacht- of bespie-toren, dienstig om de ver afgelegene vyanden te ontdekken, de aennaderende te verhinderen en het volk door het uythangen van vanen tot den oorlog aen te moedigen of met andere teekenen, ingevolge den nood zulks vereyschte, te vermanen.

Grammaius zegt dat dezen toren zou opgebouwd zyn in het jaer 1313, in mey, onder het voorschependom van Gyselbrecht Rinvisch en Baudewyn Borluut.

Wat oorzaak de heeren schepenen tot het opmaken van dezen toren beweegd heeft, heeft men tot hier toe niet kunnen achterhalen. Misschien, gelyk Sanderus wilt, is het een veel ouder gebouw. Den toren is vierkantig, gemetst met doornykschen arduyn, en al wat er aenmerkenswaardig in het steenwerk te zien is, bestaet hier in, dat den toren van boven vyftien voeten breeder is dan van onder. Men heeft dezen toren, in het jaer 1382, onder het voorscheppendom van Jan de Jonghe en Jan van der Kerckhoven, opgetimmerd met eenen houten lanteern, aen de vier hoeken met vier kleyne torrekens en in het midden verciert met eene schoone gepraeyde naelde, op welkers spits een groote vergulde kopere draek staet, welke men zegt door die van Biervliet uyt Constantinopelen gebragt te zyn, alwaer zy de zelve bekomen hadden, tot eene blyk der kloekmoedigheyd welke zy betoond hadden onder den graef Baudewyn VIII. Men meent dat deze draek te Brugge op den Hallen-toren gestaen heeft, van waer de gentenaeren (met de bruggelingen in twist zynde) de zelve gehaald en op het Belfort in de plaets van eenen aldaer staenden leeuw hebben verheven. Deze draek is verscheyde mael af en op den toren gedaen, om vermaekt en verguld te worden, zoo als in 1540. Als'er in de stad vreugde-vuren aangestoken worden, word de draek vastgemaekt aen de spil waer op zy draeyt, op dat zy door den wind niet zou beweegd worden, 'er worden vuerketels rondom gehangen, die des avonds aangestoken worden, de klokken luyden, stads-beyaerd speelt, stads-vaendel word op de draek gedraeyd, en de vuurpylen welk uyt de draek geschoten worden vliegen zoo hoog, dat zy zich in de wolken schynen te verbergen, tot verwondering en vreugd der aenschouwers.

Ten jaere 1314, onder het voorscheppendom van Willem de Beer en Nicolaes van der Hoyen, wierd het gieten der groote klok, welke men ROELAND genaemd heeft, aen den klok-gieter Jan van Roosbeke besteed, de zelve woeg 12.485 ponden, zoo als men het bevonden heeft in het jaer 1659, onder het voorscheppendom van Mher. Charles d'Allegambe, ridder, heer van Bassinghien, wanneer Roeland in stukken gebroken wierd en men de stukken in de stads-waeg woeg. Op deze klok leest men het volgende:

Meester Jan van Roosbeke cloc-meester,
Ick heete Roelandt,
Als men my slaet dan is 't brand,
Als men my luydt is 't storm of triumph in Vlaenderlandt.

Dry jaeren naer dat deze klok gegoten was, te weten in het jaer 1317, onder het voorscheppendom van Willem de Beer en Seger de Groote, wierd zy in den toren gehangen; men heeft haer misschien niet eerder durven optrekken, uyt

vrees van den nieuw gebouwden toren te beschadigen door het optrekken van eene zoo zware klok.

Deze klok, omdat zy te langwerpig was, heeft noyt kunnen geluyd worden, niettegenstaende dat men daer toe alle mogelyke middelen en magt heeft ingespannen.

In het jaer 1531 meende men eenen vasten middel gevonden te hebben om deze klok te konnen luyden, hier om wierd zy den 13 february (ouden styl) , afgedaen en in het jaer 1543, op S. Barbara-dag, wederom opgehangen in den nieuwen lanteern. Men stelde 16 mannen om de klok in volle geluyd te krygen, maer het was te vergeefs, het zy dat men haer met het klokzeel trok of met den voet stak. In het jaer 1540 wierd Roeland door Keizer Karel in beslag genomen, het geen oorzaak was dat deze klok niet eerder in den toren wierd opgehangen.

Er ging ook in het Belfort eene mindere klok, genaemd Bertholf, welke, volgens sommige schryvers, met Roeland scheen gegoten te zyn, ofschoon zy maer eerst in het jaer 1444 opgetrokken en den 6 augusti door 6 mannen geluyd wierd; zy wierd niet geprezen, en nauwelyks was zy eenigen tyd op het Belfort gebruykt of zy kreeg eene groote borste, waer door men genoodzaekt wierd de zelve te doen hergieten in het jaer 1482. Zy wierd eerst hergoten in de Posterne, maer het mislukte; daer naer te Brugge, het was ook gemist; weerderom te Gend op het kerkhof van St. Jan, alwaer het eyndelyk gelukte. Deze klok woeg 6972 ponden, wierd PHILIPPUS genaemd, en kreeg daerenboven nog verscheyde andere namen, volgens dat men haer in verscheyde voorvallen gebruykte, als Smé-klok, om dat zy het teeken gaf hoe lang de smeden mogten werken om de geburen niet te stooren, Noen-klok, Poortklok, Werk-klok enz.; uyt welke namen men lichtelyk kan dunken waer toe die klok gebruykt wierd.

In het jaer 1573, in het laetste van juni, wierd binnen Gend gegoten de Werkklok, genaemd PHILIPPUS, door Willem du Hem en Marcus le Ferre, klokgieters; zy weegde 9.242 ponden, haer opschrift was:

Regnerende PHILIPPUS den II dies name, koning van Spagnien, graeve van Vlaenderen, en wezende hoog-bailliu dezer stede van Gend Mher. Ferdinande de la Barre, ridder, heere van Mouscron, in het schependom van jonkheer Willem van Kethulle, heere van Assche, d'heer Joos Donaes, haerlieden medegezellen, in het jaer 1573 was ik gegoten.

Deze klok wierd den 23 september van buyten langs de zyde van den steenput opgewonden en luyde den 3 october op eenen zaterdag, korts daernaer brak den klippel, maer hij wierd aenstonds vermaekt, zoo dat zy luyde van ten

zes tot zeven uren, en wierd zeer geprezen.

Men zag ook in den lanteern van het Belfort een klokspel het geen maer eene octave groot was, het welk, naer dat men de horlogien uytgevonden heeft, onder het voorschependom van Reynier de Donckers, aldaer gesteld is. De uer-klok was Roeland en de half-uer-klok Bertholf, daer naer Philippe, die onder de naem van Werk-klok gemeenlyk bekent was.

In het jaer 1530, onder het voorschependom van jonkheer Jan Baptiste Dellafaille, heer van Barlestein, en Mher. Denys van Vaernewyck, ridder, heer van Lembeke enz. wierden nog dry uer-wyzers gemaekt en op het Belfort gestelt; te vooren was'er maer eenen, noordwaerts aen de zyde nae het Schepenhuis. De vier uer-wyzers wierden vernieuwd in het jaer 1663, door meester Georgius Sprockel, waer van hier naer word gehandelt.

Van den nieuwen Beyaerd of nieuw Klok-spel en nieuwe Klokken

In het jaer 1657, onder het voorschependom van Mher. Charles d'Allegambe, ridder, heer van Bassinghien en Mher. Emmanuel Ballet, ridder, heer van Leeuwenburg, als den ouden Beyaerd door ouderdom t'eenmael begon te vervallen, is men genoodzaekt geweest den zelve ten doen vernieuwen; hiertoe wierd ontboden van Geeraardsbergen broeder Joseph, leekbroeder der Benedictiners-abdy van S. Andries aldaer. Dezen had op verscheyde plaetsen de horlogien en beyaerden vermaekt, als te Brussel in de kerk van S. Gudula en in S. Nicolaes-toren, te Oostende, te Geeraardsbergen en elders. Naer eenen arbeyd van een jaer, de beyaerd herstelt zynde, wierd'er opgesteld het liedeken " konde hij daer niet over " enz. Dit liedeken was redelyk wel gesteld, maer aengezien'er zo weynig klokskens waeren (want het klokspel ging boven de twee octaven niet), kon dat spel niet evenaren aen de gene van Amsterdam, Antwerpen enz., alwaer alle slach van liedekens na de muzyk-kunst gespeeld wierden. Men zag dan den arbeyd van broeder Joseph als vruchteloos aen en den man, terwy'ler zoo weynig klokskens waren, had het nochtans niet anders kunnen uytwerken.

Men begon dan te zoeken nae voorname meesters, die bekwaem waren om nieuwe klokken te gieten. De heeren van Bieze en van Berleghem, als ook den advocat Schoon (eenen grooten liefhebber der toonkunst), beveelden aen de heeren schepenen twee klok-gieters, die in het klok-gieten voor de voornaemste van geheel het Nederland geagt weerden. Het waren twee gebroeders, den oudsten was genaemd Francies en den jongsten Pieter Hemony, zy waren gebortig van Zutphen en woonden te Utrecht, alwaer zy met eenen edelman, genaemd mynheer van Hecke, die blind geboren was, grooten arbeyd, zorgvuldigheid en onkosten besteed hadden om de ware kunst van het klok-gie-

ten te achterhalen en om de klokken tot accord te brengen, want te vooren was de kunst van de klokken tot volmaekt accord te brengen nog niet gevonden, het was meer een geluk als wetenschap, maer aen die twee gebroeders moet toegeschreven worden, dat zy die kunst eerst gevonden hebben met mynheer van Hecke, den welken (gelyk gemeenlijk by de blinde gebeurt) een zoo scherp gehoor had, dat hy den minsten valschen toon gewaer wierd.

Hier op wierd de werk-klok afgedaen en in stukken gebroken, er wierd klokspys by gedaen, tot het maken van eene grootere klok. Zy wierd gegoten omtrent de Weverskapel, maer het was mis voor den eersten keer, dewyl zy geborsten was van boven tot beneden. Zy wierd hergoten en kwam dan geheel uyt den vorm, maer zy had een ander gebrek, daer zy een slecht en doof geluyd had, evenwel hing men die klok in den toren, en om den dooven klank die zy had, wierd zy “ de Doove “ genaemd.

Het gebeurde dat alsdan te Gend was Pieter Hemony. Hij had op korten tyd gegoten de drie klokken van S. Nicolaestoren, welke zoo wel gelukt waren, zo in hun accord als harmonieus geluyd, dat zy van ider geagt wierden onder de beste klokken van de stad. Vele voortreffelyke heeren en liefhebbers van de kunst prezen dat werk. De heeren schepenen, overtuygd van de bekwaemheyd van Pieter Hemony, namen voor hem geheel den beyaerd aen te besteden. Hy wierd door hun geroepen en ging met hun het volgende contract aen:

Contract van d’heeren Schepenen met Pieter Hemony, klok-gieter

Heden den 8 maert 1659 zyn myne heeren schepenen van der Keure der stede van Gend veraccordeert met meester Pieter Hemony, klok-gieter van Zupthen, om te hergieten den beyaerd ofte speelwerk, hangende tegenwoordig op het Belfort der zelve stede, waer toe den voornoemden Pieter zal moeten gieten zeven-en-dertig goede en melodieuze zuyvere klokken, ingevolge de specificatie by den voornoemden meester Pieter geschreven, overgegeven en onderkent, welke zeven-en-dertig klokken gestelt en gespecificeert staen elk in hunnen behoorlyken toon op den muzyk-sleutel, die zullen komen te wegen omtrent de vyf-en-twintig duyzend twee-en-veertig ponden, na gissing, de welke hy meester aenneemt te maken en te leveren zoo goed en zuyver van toon en harmonie, dat zy zullen mogen ten toon gestelt worden en ten jugemente van alle en een iegelyk dies verstaende, en in alle zulke perfectie dat’er hier te lande geene betere zullen gevonden worden na advenante hun gewigt en proportie, en ten minsten zoo goed zuyver en harmonieus als de gene die hy met zynen broeder omlangs heeft gegoten voor de torens en de kerken respectivelyk van O.L.Vrouwe en S. Michiels binnen Antwerpen en de abdy van Tongerlo. Belovende daerenboven de voorzeyde zeven-en-dertig klokken

goed te houden jaer en dag voor scheuren en breuken, en in het werk te gaen voor Paeschen naestkomende, om voldae te hebben binnen zeven maenden, waertoe van stadswege geleverd zal worden alle de klok-spys, consistierende in den ouden beyaerd met den Roeland, tegenwoordig hangende op het voorzeyd belford, immers alles dat tot de voorzeyde zeven-en-dertig klokken van noode zal wezen te hergieten, mids doogende voor lekkagie tot vier ten honderd. Alle de kolen, hout, leem, steen en generallyk al het geen daer toe nodig is, zal by den voorzeyden meester Pieter geleverd worden waer voor aen den voornoemden meester Pieter betaeld zal worden vier honderd vijftig guldens comptant en bovendien zeven grooten van ider pond nieuw werk, en eene courtesie van duysend guldens, waer van de betaling zal geschieden, te weten vyf honderd vyftig guldens ten beginne van het werk, de resterende somme in dry egale paymenten, te weten een derde ofte eerste payment ter oplevering en hangen van alle de nieuwe klokken, een ander derde binnen een jaer daernaer, het laetste derde binnen een ander jaer, ook daer naer. Hebbende voorts den voornoemden meester Pieter beloft, zo hy doet by dezen, ten onkost dezer stede te rafineren het overschoot van de nieuwe werk-klok, onlangs gegoten by meester Augustin le Fevere, gereserveert de materialen daer toe nodig; mitsgaders de voornoemde stede te assisteren van raed en daed in het breken, afdoen en ophangen van den geheelen beyaerd, het maken van de modellen van de klippels en hamers, nodig tot den voornoemden beyaerd, welke voornoemde conditien de voorzeyde contractanten beloven punctelyk te onderhouden en te volbrengen, op pene van schade en intrest daer uyt te reyzen op te leggen en te betalen by de gene die in gebrek zouden wezen. In teeken der waarheyd zyn hier twee gelyke contracten van gemaekt, die by de partyen contractanten zullen worden getekent.

Datum als boven, en was ondertekend enz...

Naer dat de heeren schepenen met meester Pieter Hemony by contract overreengekomen waren om eenen nieuwen beyaerd te gieten en dat nu alles tot het werk veerdig was, zoo heeft men den 16 juni, op S. Roelands-dag, de groote klok, genaemd Roeland, in stukken gesmeten. Zy had 242 jaren in het Belfort gehangen en hing dan in den lanteern, misschien om dat men haar niet kon doen luyden. Met den derden slag was zy in stukken. De liefhebbers der kunst hebben bemerkt dat de klokken welke uyt Roeland gegoten zyn, eenen veel klaerderen klank hebben als de gene uyt andere klok-spys gegoten; ook zagen zy met verwondering de nettigheyd, geheelheyd en volmaakte rondigheyd der klokken, op de welke uytgedrukt stonden de namen der schepenen, met stadswapen en andere ciraden, zonder eenige bulten, oneffenheyd of ander gebrek.

Terwyl men bezig was het klok-spel te gieten, wierd geheel den lanteern van het Belfort vernieuwd en met ballustraden verciert, en naerdad de klokken gezuverd waren , wierden zy tot accord op maet-geluyd gebragt. Hier in toonde Pieter Hemony zyne kunst , want niemand voor de Hemony's had weten de klokken tot een zoo volmaekt accord te brengen. Men prees te voo- ren grootelyks het klok-spel van S. Janskerk (nu hoofdkerk S. Baafs), maer naer het maken van stads-beyaerd is dien lof verdwenen.

Lyst der zeven-en-dertig klokken, welke in den lanteern van het Belfort han- gen, met aentekening van hunnen toon of maetklank, opschriften en gewigten.

kl.	toon	opschriften	ponden
1	F	16
2	G	19
3	A	24
4	Bb	26
5	* mi	30
6	C	33
7	C*	39
8	D	44
9	Db	49
10	E	55
11	F	63
12	F*	D'Heer Thomas van den Berge, ontvanger van de issuwe.....	68
13	G	d'Heer Jacques Cardon, ontvanger van de werken	81
14	G*	Jo.r Louis Triest, heer van Meirelbeke, tresorier.....	96
15	A	d'Heer Jan van Hooren, 5° secretaris	113
16	B	d'Heer Jan Odemaer, 4° secretaris	134
17	*mi	d'Heer en meester Michiel van Hooren, 3° secretaris.....	137
18	-	d'Heer Jan Daneels, 2° secretaris	181
19	C*	d'Heer en meester Geeraert van Overwaele, 1°secretaris.	205
20	D	d'Heer en meester Francis van de Vyvere, 3° pensionnaris.....	227
21	Db	d'Heer en meester Jacques du Lary, raed en 2° pensionn.....	273
22	E	Mher. Jan Baers, ridder, heer van Riddervoorde , raed en 1° pensionnaris.....	303
23	F	d'Heer Jacques Bonne, 13° schepene.....	366
24	F+	d'Heer Joos Stauthals, 12° schepene	424
25	G	d'Heer Jacques Coecke, 11° schepene	490
26	G*	d'Heer Olivier Weesaert, 10° schepene	606
27	A	d'Heer Jacques Coornaert, 9° schepene	684
28	Bb	Jo.r Antone van Halthem, 8° schepene.....	815
29	*mi	d'Heer Justus Billiet, 7° schepene	956
30	C	Jo.r Frederik Volckeggem, heer van Sarlardingem 6° schepene	1198
31	C*	Jo.r Antone Baers, heer van Westhoe, 5°schepene	1614
32	D	Jo.r Jan Baptiste Dellafaille, heer van Barlestein,	

		4° schepene	1716
33	D	Jo.r Jan Francies de Blasere, heer van Idewale, 3° schepene	2101
34	E	Mher. Denys van Vaernewyck, heer van Lembeke, 2° schepene.....	2277
35	F	Mher. Emmanuel Ballet, ridder, heer van Leeuwenburg, voorschepene.....	2880
36	G	Mher. Nicolaes Ignatius de Beer, baron van Meulebeke, hoog-baillieu er stad Gend.....	4003
37	A	Regerende Philippus den III, koning van Spagnien, graeve van Vlaenderen enz. Wezende hoog-baillieu Mr. Ignatius de Beer, baron van Meulebeke enz. - Mher. Emmanuel Ballet, ridder, heer van Leeuwenburg enz. - voorschepene, - Mher Denys van Vaernewyck, ridder, heer van Lembeke, 2° schepene met haerlieden medegezellen in de wet.....	5100

Petrus Hemony fecit.

Totaal ponden:27.446

Nota: het teken * vervangt een muziektteken, niet voorhande op de computer.
Zie daarvoor het bijgewerkt en afgedrukt exemplaar.

Van deze zeven-en-dertig klokken wierden eenige afgekeurd door de muzykanten, als niet dienstig tot den beyaerd; deze verkocht den klok-gieter ergens aen eene kerk van een klooster of dorp en meester Pieter Hemony goot andere, tot dat het getal der goede klokken volmaekt was. Men vind dat eene dezer klokken aen de kerk van Deynse verkocht wierd.

Van de dry groote klokken welke op het Belfort hangen

Naer dat de zeven-en-dertig klokskens wel gelukt waren, hebben de heeren schepenen vastgesteld drie groote klokken te doen gieten, welke als den grondregel van het muzyk zouden wezen en eene aengename harmonie aen het klokspel zouden verschaffen. Hier op wierd den klok-meester Pieter Hemony geroepen ; dezen verheugt zynde dat den beyaert wel gelukt was en te zeer vertrouwende op zyne kunst, maekte een contract, het geen hem daer naer zeer zwaer viel om te volbrengen, want groote klokken gieten is niet alleen eene groote kunst, maer ook een groot geluk als zy volkomenlyk goed zyn en vry van alle fauten, het geen meester Hemony beproefd heeft naer dat hy het naervolgende contract gemaekt had:

Contract van meester Pieter Hemony met d'heeren Schepenen van Gend
Heden dezen 3 april 1660 zyn myn edele heeren Schepenen van der Keure, mitsgaders den heer Jacques Cardou, ontfanger van de werken dezer stede van Gend, veraccordeert met meester Pieter Hemony, klok-gieter binnen deze voornoemde stede, om te maken en te gieten dry goede melodieuze klokken, die zullen moeten accorderen met de gene van den beyaerd, waer van de meeste of grootste zal moeten wegen 13.600, de tweede 9.700 en de derde 7000 ponden, daer of daer omtrent, de welke by meester Pieter aenveert te leveren en te maken zo goed en zuiver van toon en harmonie, dat zy zullen ten toon staen, of gestelt worden ten jugemente van alle een iegelyk dies verstaende ; in zulke perfectie dat'er hier te lande geene betere zullen gevonden worden na advenante van hun gewigt en proportie; belovende seffens in het werk te leggen en te blyven tot dat de voornoemde dry klokken zullen gedaen en volmaekt zyn, waertoe van stadswege geleverd zal worden alle de klokspys en tin tot de voorzeyde klokken noodig, en gedoogen voor de lekagie tot vier ten honderd . Nemaer alle de kolen, hout, steen en generallyk al het gene daer toe noodig is, zal hy aannemer leveren tot het maken en gieten van de zelve klokken. Maer van stadswege zal hem geleverd worden de plaets, die den aennemer nog zal vermogen te gebruyken t'zynen profyte een jaer na de voornoemde levering, mits by hem doogende de schade en intrest indien'er eenige kwam te vallen, hetzy van brand of anderzins, waer vooren hy profiteren zal tot zes grooten van ider pond nieuw gegoten werk, waarvan de betaling geschieden zal in vyf egale paymenten, te weten het eerste ten beginne van het werk, het tweede ter levering van de voornoemde klokken, het derde een jaer daer naer, het vierde twee jaer daarnaer , het vyfde en laetste dry jaer naer de voornoemde levering; zoo lang zal hy aennemer gehouden zyn de zelve klokken goed te houden voor scheuren, borsten en breuken, en voor andere inconvenienten te voorzien, en van stadswege zal gestelt worden eenen super-intendent dies verstaende, ten contentemente van den voornoemden Pieter Hemony, om over de voorzeyde klokken zorge te dragen en toezicht te nemen en die te dirigeren en te gouverneren en gade te slaen na behooren. Welke voorzeyde conditien de voornoemde respective contractanten beloven punctuelyk te onderhouden en te volkomen op pene van alle kosten, schaden en intresten daer uyt te ryzen op te leggen en te betalen by den genen die in gebreke zal blyven.

Aldus gedaen actum als boven.

Naer het sluyten van het bovengemeld contract begon men met alle magt te werken aen het gieten van de klokken, waer van in de naervolgende lyst gewaeg gemaakt word:

Lyst der grootste klokken hangende in het Belfort, met aentekening van hunne toonen, opschriften en gewigten.

De minste klok onder de meeste, die tegenwoordig de Half-uer-klok is, wierd gegoten den 29 mey 1660, zy heeft gedient voor werk-klok tot in het jaer 1713, wanneer eene andere is gegoten, wegende 6022 ponden, door meester Jan Pauwels, klok-gieter, wonende op de oudevest te Gend.

Haer opschrift is: Mher. Guillie.mus Dominicus Ignatius de Corteville, heere van Oudenhove, voorschepene.

De middenste wierd kort daarna gegoten, haeren natuerlyken toon is gelyk A la mi ré. Zy luyd nochtans D la sol ré, en zy is de leegste octave tot de tiende klok, die boven in de lanteern hangt. Zy weegt 10.299 ponden.

De derde en grootste klok, die men de Brand- en Uer-klok noemd, wierd gegoten den 5 augusti 1660. Haer natuerlyken toon is G Sol ré ut in den bas of daer omtrent, maer in haer accord luyd zy C sol fa ut op de octave der zesde klok die in den beyaerd hangt. Haer opschrift is:

“Regnerenden PHILIPPUS den IV, koning van Spagnien, graeve van Vlaenderen. Wezende hoog-baillieu dezer stede Mher. Ignatius de Beer, ridder , baron van Meulebeke enz. . Mher.Theodore de Camargo, baron van het H.Ryk, heer van Herffelt enz.. voorschepene , Mher. Pieter Dellafaille, ridder, heer van Eecloo, 2° schepenen, met haerlieden medegezellen in wette.

Petrus Hemony me fecit.

Wy zullen nu spreken van de moeyelykheden, welke den klok-gieter wegens deze klokken gehad heeft ter oorzaak van het contract het welk hy met de heeren schepenen gemaakt had; maer wy moeten eerst gewagen van den koperen trommel en het ophangen der klokken, als ook van de noten, dienende tot den beyaerd. Daerentusschen zullen wy meester Pieter Hemony bezig laten met het gieten van den beyaerd der abdy van Baudeloo en van andere klokken voor kerken, het geen hem by contract door de heeren schepene toegestaen was.

Van den koperen trommel

Den trommel van eenen beyaert is een groot, rond en bol getuig, vol gaatjens, het welk draeyende op eene yzere spil, de klokskens doet spelen volgens de noten welke'er op geteekend zyn. Hy schynt aldus genaemd te zyn, uyt hoofde der gelykenis welke hy heeft met eenen krygs-trommel. Alle beyaerden hebben eenen trommel, maer zy hebben niet alle koperen trommels; die van Antwerpen en Mechelen hebben yzere trommels, maer die van

Amsterdam, Groeningen, Brussel en Gend hebben koperen trommels; zommige trommels hebben ronde gaatjens, dien van Gent heeft vierkante gaatjens, om de noten in te steken; maer zulks verschilt weynig, dewyl beyde de eene als de andere even goed zyn om den beyaerd na de kunst te doen spelen.

Meester Pieter Hemony had wel den trommel uyt koper gegoten, maar het was zyn werk niet den zelve tot volmaektheyd te brengen, zyn werk was voldaan als hy den trommel zonder scheur, breuk of bult geleverd had; daer moest dan eenen horlogiemaker komen, die den trommel tot de horlogie of beyaerd zoude doen dienen.

Men zeyde dat te Turnhout eenen vermaerden horlogiemaker woonde, met naem meester Nicolaes van Royen, en aengezien de heeren schepenen niet meer ter herten hadden als den beyaerd tot eene volkomene volmaektheyd te brengen, spaerden zy geen onkost om den voornoemden meester te ontbieden en aen het volmaken van den trommel werkzaam te stellen.

Meester Nicolaes van Royen bragt den trommel tot eene gewenschte rondigheyd, hy maekte en vermaekte ook al het yzerwerk, het welk tot den beyaerd noodig was, hamers, klippels, stelen, veren, tuymelaren en ander yzerwerk; hy hing ook de klokken volgens de schikking waer in zy tegenwoordig nog hangen, te weten:

de drie groote klokken van den beyaerd in het midden van den lantearn, de kleyne rond den lantearn, en de drie grootste klokken beneden den toren; hy maekte over de negen duyzend gaatjens in den trommel zoo dat'er de muzykanten omtrent de honderd en tien maten muzyk in kunnen stellen. Hy heeft ook gemaekt, dat den trommel gelykmatig op zyne spil zoude draeyen; maer dit is niet geschied zonder grooten arbeyd en groote opspraak van andere meesters, die zulkdanige werken lichter laekten als maekten.

Naer dat nu den trommel begon te draeyen, begon den beyaerd te spelen, het geen eene groote verwondering en vreugd onder het volk veroorzaekte, want noyt had men zoo veel klokken te zamen hooren spelen, en gelyk wat ouds verveelt en walgt, zo verheugt ook wat nieuws het hert. De muzykanten spannen hunne ooren om ergens eenige fouten in den beyaerd te ontdekken, en de heeren schepenen gebruykten niet alleen de inborlingen of ingezetene der stad Gent, maer ook uytlandsche toon- en werktuygkundige, om den beyaerd tot eene gewenschte volmaektheyd te brengen.

Eerst wierd ontboden den bestuerder der horlogie binnen Brugge, genaemd N. Mol, eenen zeer hervaren man in het horlogiemaken, om zyn oordeel te zeggen van den trommel en over de werken, welke meester Nicolaes van Royen gemaekt had; hy toonde de heeren schepenen dat'er veel fouten in waren. Daer naer wierd ontboden eenen zekeren meester Herman, van Antwerpen; dezen, eer hy op den toren was, hoorende den beyaerd spelen, oordeelde dat

de klokskens en hamerkens eenen goeden klank gaven en dat alles wel was. Maer naer dat de heer Weesaert, opziener der werken, met Ludovicus Toussain, den klok-speelder, het werk van Nicolaes van Royen hadden misprezen, als of het geenzins deugde, is hy met hun op het belfort gegaen, en dan heeft hy volgens zyn oordeel alles kwaed gevonden, en hy gaf zyn oordeel aan de heeren schepenen mondelings en schriftelyk te kennen, te weten dat alles of meest alles niet deugde. Naer dat hy zyn schrift aen de heeren hadde overgeleverd, is hy, vreezende voor eenig ongemak of van mishandelt te worden, in post nae Antwerpen vertrokken.

Door dit schrift is eene groote moeyelykheyd gerezen tegen meester Nicolaes. Het is waer, dat hy'er schriftelyk op geantwoord heeft, maer zulks voldeed de heeren schepenen niet; 'er bestond ook eene groote afjonstigheyd tusschen meester Ludovicus Toussaint, den klok-speler van de stad, meester Pieter Hemony, den klok-gieter en dezen Nicolaes van Royen: zy zochten alle dry de besturing van stads-horlogie te bekomen, en daerom lieten zy niet na elkander te beschuldigen; ook was den heer Weesaert, opzichter der werken, voor meester Nicolaes niet genegen, want zonder de voorspraek van mynheer Idewalle en eenige schepenen, zou men meester Nicolaes weggezonden hebben.

Het verveelde de heeren schepenen alle die moeyelykheden en geschillen te aenhooren, welke onder de meesters gedurig oprezen; men wist kwalyk onder zoo veel verschillende oordeelen met het welk men het zou houden. Om dan daer aen een eynde te maken, ontbood men van Amsterdam eenen zeer voortreffelyken meester, met naem Georgius Sprockel. Dezen deed niet gelyk de andere meesters, maer toonde aen de heeren wat goed en kwaed was, en voegde daer by de middelen ter verbetering; hy zeyde dat het klauwier moest vernieuwd en dat er nieuwe noten moesten gemaekt worden, en vele andere zaken, waer van hier naer zal gesproken worden.

De heeren schepenen merkende dat dezen meester niet uyt haet, nyt of vooringenomenheyd, maer met reden sprak, daer hy gevende genoegzame blykteenken van zyne bekwaemheyd in het horlogiemaken, hebben begeerd dat men zynen wil in alles zou volgen.

Men verbeterde op zyn bevel de fauten die in den trommel waren. Voor eerst goot men omtrent de veertig ponden lood in de plaetsen daer den trommel te zeer uytgehaeld was, te weten in het eynde van de half uer, alwaer hy te spoediglyk voorliep, om hem alzo gelykmatiger te doen drayen, en om dat hy zoo spoediglyk niet zou omloopen; men veranderde den enkelen vlieger of wayer van den trommel in eenen dubbelen kruys-vlieger, en men verbeterde de gaetjens welke niet regt in het midden van de linie stonden; maer'er verliep wel tien jaer aleer het bevel van meester Sprockel volbragt was.

Oordeel der muzykanten en andere meesters, wegens de kleyne en groote klokken enz.

Alle de klokken waren nu in den lanteern van het Belfort opgehangen, en alles was bereyd om de klokken te doen spelen en luyden , maer de meeste moeyelykheyd was om de klokken tot accord te brengen en om te weten of den klok-gieter aen zyn contract voldaan had; hiertoe was noodig het oordeel van verscheyde meesters te aenhooren en gelyk alle werken in den eersten zoo volmaekt niet zyn, zo is het ook voorgevallen met de klokken, waer van eenige hun volmaekt accoord niet hebbende, een slecht klokspel veroorzaakte; zoo dat eenige schepenen gelyk den moed verloren gaven, dat naer zoo veel onkosten en arbeyd men geen volmaekt werk had.

Evenwel, om het begonnen werk niet te laten onderblyven , ontboden zy van andere steden voortreffelyke meesters, om de fauten welke in den beyaerd waren te verbeteren. In het begin van januari 1661 zyn eenige der heeren schepenen met eenige meesters op het Belfort geklommen en verzochten dat meester Louis Toussain, stads klok-speelder, een liedeken zou stellen; doch Pater Wyckaert toonde dat dit liedeken zoodanig gemaakt was, dat zestien klokskens genoeg waren om het zelve te spelen; eenen van de schepenen vroeg, indien zestien klokken genoeg waren om de liedekens te spelen, waer toe het noodig was veertig te doen gieten? Meester Louis antwoorde, dat zyne compositie niet meer verzocht. Maer aengezien men van voornemen was alle klokken te doen spelen, om daer van te kunnen oordelen , zoo verzochten de heeren schepenen aan Pater Wyckaert, dat hy in een liedeken alle de klokken zou doen spelen; hy voldeed aen hun verzoek den 17° january, wanneer in de liedekens “Cecilia” voor de uer, en “o zalig heylig Bethleem” voor de halve uer, de veertig klokken speelden. Daer naer wierd ontboden uyt de abdy van Ninove d’heer Judocus van den Broecke, dezen vernieuwde den beyaerd den 7 february, op S. Romualdus-dag. Hy had op de uer gestelt het liedeken “Marie schoon” en op de halve uer “la Courtisanne”. De heeren schepenen vereerden hem met een eerlyk penningsken, hem bedankende voor zynen dienst.

Men wilde den beyaerd nog voorder doen beproeven, men ontbood mynheer Nys, den klok-speelder van Brussel, hy stelde op de uer “Labouré Royal of Valencyn” en op de halve uer “Galathea”; maer zyne samenstelling behaegde noch aan de heeren schepene noch aen de muzykanten.

Ondertusschen kwam van Antwerpen den horlogiemaker meester Herman, dezen raedde de heeren schepenen de hamerkens , welke binnen de lanteern op de klokken speelden, van buyten te doen hangen. Daer naer kwam mynheer de Mol, van Brugge, als ook mynheer Georgius Sprockel, van

Amsterdam, die geagt wierd voor den voortreffelyksten horlogie-maker die toen der tyd leefde. Hy wierd geroepen met Pater Wyckaert ten huize van mynheer Olivier Weesaert, en zy toonden met veel redenen, dat de hamerkens der klokken moesten van buyten hangen; zy zeyden dat hier door den beyaert eene klaerdere harmonie zoude hebben, dewyl men den hamerslag beter zou hooren, ook dat den lanteern daer toe scheen gemaakt te zyn, want de hamerkens hadden te vooren van buyten gehangen; daerenboven, dat hier door den trommel beter zou kunnen omdrayen, want men meer plaets zou hebben tot het schikken van den yzerdraed, welken ook van den sneeuw en water zoo veel niet zou te lyden hebben, en eyndelyk dat de klok-speelders gemakkelijker omtrent de klokken zouden kunnen geraken. Men handelde ook van het maken van een nieuw klauwier, van verscheydene noten die tot den beyaerd dienen, als ook van het besturen van den beyaerd.

Deze byeenkomst duerde tot vyf ueren naer middag. Den heer Weesaert schepte groot vermaak in de redenen van Pater Wyckaert en van meester Sprockel, en zeyde dat men de hamerkens van buyten zou doen hangen, gelyk ook geschiedde den 9 july 1661, als het yzerwerk afgedaen wierd en den beyaerd stil stond tot den 24 november van het zelve jaer, niettegenstaende dat mynheer Nicolaes van Royen met vier knechten daer dapper aen vrog.

Pieter Hemony, klok-gieter, blyft te kort aen zyn contract

Tot nog toe hebben wy maer gehandeld van het oordeel der horlogie-makers, over het horlogiewerk en ander getuyg daertoe dienende, maer nu zullen wy voor den dag brengen de moeyelykheden, welke den klok-gieter ter oorzaak van zyn contract met de heeren schepenen gehad heeft.

Volgens zyn contract moest Pieter Hemony klokken gieten, welke van ider daer van kennis hebbende zouden geoordeeld worden de beste en harmonieuze van geheel het Nederland te zyn.

De muzykanten van Gend hebben eenige klokken van den beyaerd kwaed gekeurd en Pieter Hemony heeft andere in hunne plaets gegoten. Maer de meeste moeyelykheyd was wegens de groote klokken. De muzykanten van Gend zeyden dat hy aen zyn contract niet voldaan had; verre van daer, zeyden zy, de dry groote klokken van S. Baafs (zekerlyk de tweede en de derde) gaen de dry klokken van het Belfort in goedheyd van klank te boven.

De heeren schepenen dit hoorende, waren niet wel gezind op den klok-gieter, om dat hy zyn contract niet volbragt had; dan begon hy eerst gewaer te worden dat hy in zyn contract meer had toegezeyd dan het menschelyk vermogen kon volbrengen.

Hy zou al menigmael kunnen gieten en hergieten, eer dat zoo volmaekte klok-

ken hem zouden gelukt hebben.

Maer de heeren schepenen wel wetende dat de nydigheyden, afjonstigheyd ook onder de grootste meesters dikwyls plaats vind, waer door afgekeurd en voor kwaed verklaerd word het geen redelyk goed is, vonden geraedzaam het oordeel van eenige uytlandsche meesters te hooren.

Eerst wierd ontboden van Brussel Balthazar Richart, eenen zeer ervaren meester in de muzykale compositie, en den kromhoorn van het koninglyk hof. hy kwam den 28 april, en oordeelde dat de dry groote klokken, voornamelyk de eerste en de derde, eenen dooven en aerdschen klank hadden, en dat de grootste wel een klein kwart van eenen toon verschilde met de andere; hy wees ook eenige klokken van den beyaerd af.

Hemony merkende dat zyne klokken misprezen wierden, en mynheer Louis ziende dat'er eenen zekeren mynheer Joannes Willems ontboden was, om in zyne plaets op de klokken te spelen, hebben bedektelyk den yzerdraed veranderd van den vollen toon van F fa ut in zynen halven toon. Mynheer Richart dit bedrog niet wetende, oordeelde dat de klok moest hergoten worden. 's Anderendags heeft mynheer Louis, nadat hy wederom bedektelyk den yzerdraad veranderd had, getoont dat de klok goed was, en het oordeel van mynheer Richart tegengesproken. Hier mede is hy, zonder iets anders gedaen te hebben, nae Brussel vertrokken. Naer hem kwam mynheer Nicolaes Royer, organist van het koninglyk hof en eenen vermaerden orgelmaker; hy was byna van het zelve gevoelen van Richart, en gelyk hy zeer hervaren was, zo in het spelen als in het orgelmaken, meynde hy zoo gemakkelyk de klokken tot accord te brengen, als hy gewoon was zyne orgelpypen de doen accorderen. Hy belofde ook aen de heeren schepenen, dat hy dae toe zyn uysterste devoiren zou doen. Hier op wierd aan meester Hemony bevolen den raed van mynheer Royer te volbrengen. Zy klommen op den toren en begonnen lustig te kappen aen de eerste grootste klok, en naer dat'er veel klok-spys van binnen de klok uytgekapt was, zeyde eenen der omstaenders aan Royer: "mynheer, my dunkt dat die klok nu minder overeenkomt met hare octave superieur dan te vooren"; hy antwoorde; "de heeren hebben myn oordeel aenzocht en ik doe het geen ik weet om die klok tot accord te brengen", de heeren schepenen dit vernemende, hebben niet gewilt dat hy voorder aen de klok zou kappen, maer indien hy eenigen dienst wilde doen, alleenlyk aen de klok-gieter zoude toonen waer in het disaccord van de klokken bestond, en voorders dat hy den klok-gieter zou laten geworden om de zelve volgens zyne kunst tot accord te brengen; het geen mynheer Royer deed, en in schrift zyn oordeel overgegeven hebbende, gelyk den voorgaenden meester had gedaen, nae Brussel vertrok.

GENTSE MEMORIEDAGEN: 14-15-16-17-18 OKTOBER

14 Oktober 1590

Bisschopswijding van Petrus Damant.

Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2008 - N° 1 - pp. 52-53.

14 Oktober 1680

Aankomst te Gent van Alexander Farnèse. Niet te verwarren met zijn naamgenoot, de zoon van Margareta van Parma.

Gouverneur-Generaal van 1680 tot 1682.

“Nom trop lourd pour le triste personnage qui le portait”.

Was een zwaarlijvig en beroerd man die geen paard meer kon bestijgen en wiens glorierijke naam alleen maar zijn onbekwaamheid en het algemeen verval des te beter deden uitkomen.

14 Oktober 1801

Geboorte van Joseph Plateau.

Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2008 - N° 1 - pp. 62-64.

14 Oktober 1832

Geboorte van Benoit Wante.

Deze Gentse beeldhouwer studeerde aan onze Academie en werd later leraar aan de Nijverheidsschool.

Hij maakte o.a. het halfverheven beeldhouwwerk aan de buitenkant van de ingangspoort van het kerkhof van de Brugse Poort, een borstbeeld van Charles Andries en het prachtig beeld “De Genius van de Dood” op het graf van de familie Van Outrive.

Stierf alhier op 29 November 1920.

14 Oktober 1838

Een Duitser, een zekere Dietz, trekt door de stad met een raar stoomtuig dat een aantal rijtuigen voorttrekt. Het curieus vervoermiddel brengt heel wat kijklustigen op de been.

14 Oktober 1857

De krankzinnigen van het Convent der Alexianen worden overgebracht naar het nieuw Guislaingesticht.

14 Oktober 1891

Geboorte van Professor Paul De Keyser.

Deze innemende persoonlijkheid was een uiterst veelzijdige figuur. Dit wordt misschien het best geïllustreerd door de actieve rol die hij speelde in meer dan 30 verenigingen.

Dat omvatte dan - wij zullen het kort houden - o.a. letterkunde, folklore, geschiedenis, kunst, filologie, monumentenzorg.

Een bondig overzicht van zijn loopbaan: Middelbaar onderwijs aan het Atheneum waar hij lid is van "De Hereman's Zonen", dan Germaanse aan de Universiteit waar hij lid is van "'t Zal Wel Gaan". Doctor in 1914, maar... Eerste Wereldoorlog. Gekwetst, belandt hij in Holland waar hij onderwijs inricht voor de geïnterneerden.

Van 1918 tot 1919 leraar aan het Atheneum van Schaarbeek. Hij was er benoemd in 1914.

Van 1920 tot 1927 leraar aan het Gents atheneum, terwijl doceert hij ook reeds Esthetica aan de Universiteit en vanaf 1926 een vrije cursus Volkskunde. Hem komt trouwens de eer toe de Volkskunde, anders gezegd de Folklore, tot een wetenschap te hebben verheven.

Gewoon hoogleraar vanaf 1934, Emiraat op 70-jarige leeftijd in 1961.

Enkele van zijn realisaties: Stichter en eerste voorzitter van de "Bond van Oost-Vlaamse Folkloristen", Hoofdman van de Rederijkerskamer "De Fonteyne", bestuurslid van "De Vrienden van Oud Gent", van "De Vrienden van het Oud Begijnhof, lid van de "Commissie van het Museum van de Bijloke", de "Melomanen", de "Koninklijke Commissie voor Volkskunde", van verschillende buitenlandse genootschappen.

Overal waar culturele waarden te verdedigen waren kwam men Prof. De Keyser tegen. Hij speelde een belangrijke rol, eerst als Secretaris, later als Voorzitter van de "Commissie voor Monumenten en Stadsgzichten".

Deze kalme, bezadigde, stipte, plichtsbewuste man, zonder enige passie of fanatisme was de geschikte persoon om een dergelijke commissie te leiden.

In 1951 verscheen een Jubileumboek dat aan hem gewijd was; daarin stond een lijst van zijn publicaties, ze bevatte niet minder dan 664 titels, een getal dat later zou oplopen tot een 800-tal.

De verslagenheid in de Gentse culturele middens was dan ook groot wanneer hij op 22 Februari 1966 plotseling overleed.

Paul De Keyser. 1891-1966

15 Oktober 1322

Een delegatie waar o.a. ook Willem Wenemaer deel van uitmaakt, gaat te Menen de jonge Graaf Lodewijk van Nevers tegemoet “doe hi eerst in tland quam”.

15 Oktober 1543

De Draak van het Belfort wordt naar beneden gehaald om ze opnieuw te ver-

gulden. Taalkundig is draak wel mannelijk, maar de Gentenaren spreken meestal over “zij”.

15 Oktober 1782

De 4 kolommen die op de Vismarkt (huidige Groenselmarkt) stonden worden afgebroken. Op de 4 hoeken van de Vismarkt stonden 4 pilaren bekroond met een leeuw. Ze werden hier geplaatst als boete van een misdrijf tegen de Gemeente door Ghelein Van Maldegem.

De 4 kolommen werden gekapt in witte steen door Stevin Pauwels, naar een patroon ontworpen door de schilder August de Brune. De leeuwen ondersteunden het wapenschild van het Huis van Bourgondië, van het Huis van Oostenrijk, van Vlaanderen en van de Stad Gent.

Aan die pilaren werden destijds bepaalde misdadigers vastgebonden en hun rug tot bloedens toe gegeeseld.

15 Oktober 1830

Incidenten tussen de “Légion Belgo-Parisienne” en een deel van de Burgerwacht. Er vallen 6 doden. Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 1980 - N° 3 - pp. 639 e.v.

15 Oktober 1832

Het pas opgerichte Beroepshof wordt plechtig geïnstalleerd in de Troonzaal van het Stadhuis.

Het werd kort daarna overgeplaatst naar de Volderstraat waar het gedurende 14 jaar zou zetelen. Het verhuisde naar het nieuw gebouwd Justitiepaleis op 19 Oktober 1846.

15 Oktober 1844

Triomfantelijk onthaal door de Gentse bevolking van de architect Adolf Hombrecht, de eerste Gentenaar die de Prijs van Rome behaalt.

15 Oktober 1850

Plechtigheid in de Zuidstatie bij het aankomen van de trein met het stoffelijk overschot van Koningin Louise-Marie.

15 Oktober 1871

Dood van Jan Van Geert.

Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2008 - N° 5 - pp. 330-331.

15 Oktober 1891

Geboorte van Reginald Warneford.

Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2003 - N° 2 - pp. 110-111.

15 Oktober 1922

De eerste Velodroom in het Park wordt ingereden.

16 Oktober 1830

Geboorte van Ferdinand Vander Haeghen.

Eén van die talrijke verdienstelijke Gentenaars uit het verleden die enorm veel gepresteerd hebben en die nu vrijwel vergeten zijn. Volledig ten onrechte trouwens.

Deze zoon van de drukker en de uitgever van “De Gazette van Gent” was o.m. geschiedschrijver, estheet, uiterst competente bibliofiel, bevorderaar van Schone Kunsten, warme verdediger van onze monumenten en nog zo veel andere dingen meer.

Hij was nog geen 40 jaar toen hij reeds een verzameling Gentse drukken aangelegd had die meer dan 10.000 werken bevatte en die hij aan de Universiteit schonk.

Bekendheid als bibliograaf verwierf hij met de uitgave van zijn “Bibliographie Gantoise” in 7 delen. Internationale faam op dit gebied bekwam hij met zijn “Bibliotheca Belgica” waarin alle belangrijke drukwerken, verschenen in België en Nederland, nauwkeurig beschreven werden met opgave van de bibliotheken waar die werken bewaard werden.

Gedurende 42 jaar was hij de bibliothecaris van onze Universiteitsbibliotheek. Onder zijn beheer steeg het boekenkapitaal van 100.000 tot meer dan 350.000 werken. Zonder Ferdinand Vander Haeghen zouden wij nu tal van waardevolle, zeldzame boeken en kostbare manuscripten moeten missen.

Hij was de geestelijke vader van de Driejaarlijkse Salons voor Schone Kunsten en speelde een voorname rol bij de stichting van ons Oudheidkundig Museum, de restauratie van het Gravensteen en de oprichting van het Museum van Stenen Voorwerpen in de St-Baafsabdij. Hij was eveneens stichtend lid

van de “Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent”.
Vroeger wist men competenties te gebruiken. Dit blijkt o.m. uit het feit dat Ferdinand Vander Haeghen gedurende 56 jaren deel uitmaakte van de “Stedelijke Commissie van Monumenten en Stadsgezichten”.

Opmerkelijk is dat deze eminente geleerde geen enkel universitair diploma bezat. Daar kan misschien eens over nagedacht worden.

Hij werd in 1898 in de adelstand verheven, toen er nog geen inflatie bestond in deze sector.

Hij stierf op 22 Januari 1913.

Bij de stichting van “Groot Gent” kwamen hier meer dan 800 nieuwe straatnamen. Wij hebben nu een Aspergestraat, Carneool- en Kornalijnstraten, een Kasterbant en een Krijzeltand, verder nog Morganiet-, Zefier- en Kaaksmetestraten, zelfs een Timichegtunnel, enne... een Ferdinand Vander Haeghenstraat? Ferdinand Vander Haeghen? Wie zou dat wel kunnen zijn?

16 Oktober 1846

Ingebruikname van het Paleis van Justitie.

16 Oktober 1847

Geboorte van Hippoliet Lippens.

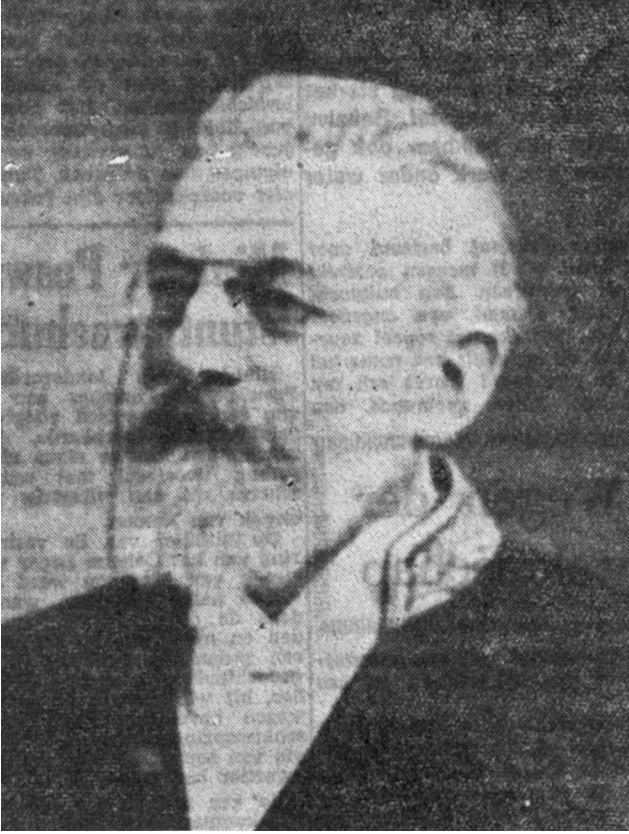
Na studies aan het “Lycée Louis 1e Grand” in Parijs komt hij naar de Universiteit alhier waar hij zijn Doctoraat behaalt in de Politieke- en Bestuurswetenschappen en in de Rechten.

In 1870 werd hij in de Interuniversitaire wedstrijd uitgeroepen tot laureaat in het Hedendaags Recht.

In 1874 debuteert hij aan de Balie en wordt hij Majoor bij de Burgerwacht. Op zijn 28e is hij secretaris van de Gentse Liberale partij. De overwinning van de liberalen bij de Gentse verkiezingen in 1878 hebben zij grotendeels te danken aan de activiteiten van hun secretaris.

Wanneer Charles de Kerchove de Denterghem aftreedt als burgemeester wordt hij in 1882 opgevolgd door Hippoliet Lippens. Dat Gents burgemeesterschap scheen wel een familiebedrijfje te worden: na Constant en Charles de Kerchove kwam nu Lippens en... die was de schoonzoon van Charles.

Volgens sommigen was hij een van onze verstandigste burgemeesters, zij het dan ook dat hij nooit populair geweest is. Daarvoor ontbraken hem enkele kwaliteiten: hij was zeer autoritair en eigenzinnig, bovendien was hij van alle burgemeesters de fanatiekste anticlericaal. De Kerchove werd bestempeld als doctrinair, Lippens als sectair.

Hippoliet Lippens. 1847-1906

Niemand is perfect natuurlijk en men kan toch heel wat positieve zaken op het krediet van Lippens zetten: zijn naam blijft verbonden aan het Zolliferplan waardoor niet alleen de Zuidstatie rechtstreeks verbonden werd met het stadscentrum, maar waarbij ook een van de ongezondste krotwijken van de stad verdween. Men sprak toen van open riolen waar alle epidemieën ontstonden. Ook andere beruchte ongezonde kwartieren zoals de Kattenberg, het Kaleitje, de Gruisberg, het Nieuwpoortje werden grondig gesaneerd; iets

wat maar mogelijk was door een gezond financieel beleid.

Waar wij Hippoliet Lippens ook dankbaar moeten voor zijn is het feit dat men onder zijn bestuur opnieuw belangstelling begon te tonen voor onze monumenten die er maar triestig bijstonden. Men begon met de restauratie van het Gravensteen, het Geeraard Duivelsteen, het Dammansteen. Ook de haven kreeg zijn aandacht: het kanaal van Terneuzen werd verdiept en de sluis van Sas-van-Gent werd verbouwd.

Maar zelfs in zijn eigen partij stootte hij op tegenstand en in 1895 diende hij zijn ontslag in als burgemeester.

Lippens zou 1907 niet meer zien: hij stierf op 31 December 1906.

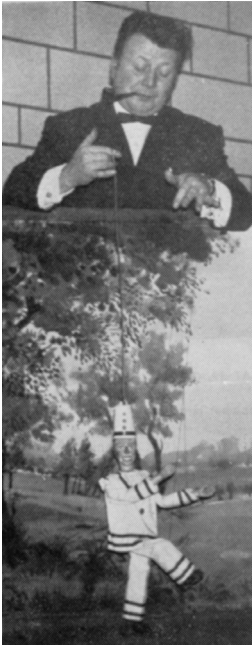
Vijf dagen na de Wapenstilstand in 1918 werd het kruispunt van de Brabantdam met de Vlaanderenstraat naar hem genoemd. Maar de Gentenaars blijven toch nog altijd liever spreken van het "Rond Punt".

16 Oktober 1859

Dood van Napoleon De Pauw.

Zie "Ghendtsche Tydinghen" - 2007 - N° 4 - pp. 240-241.

16 Oktober 1931

Geboorte van Henri Maeren.

Was met zijn vrouw de bezieler van Poppentheater "Magie".

Hij begon er mee op zijn 11e en leerde de stiel bij Joris Vandenbroecke.

In 1953 begon hij met zijn eigen theatertje in de Haspelstraat. Op 8 Oktober 1963 werd hij gehuldigd ter gelegenheid van de 1500e voorstelling.

Dood op 26 April 1990.

Henri Maeren. 1931-1990

16 Oktober 1953

Dood van Jozef Piens.

Hij was een neef van Kanunnik Jules Verschueren. Na diens dood nam hij de directie over van "Het Werk der Vlaamsche Katholieke Pers".

Was de 2e Directeur van dagblad "De Gentenaar". Werd in deze functie opgevolgd door Georges Vanhoucke.

17 Oktober 1563

Geboorte te Wakken van Josse De Hondt, beter gekend als Hondius.
Zijn studies in Gent werden onderbroken door de inname van de stad door Parma. Hij ging ze dan verder zetten in Londen.
Rond 1590 begon hij een succesvolle carrière als tekenaar, calligraaf, graveur, stempelsnijder, wiskundige en vooral cartograaf.
Hij kocht van de voogd van de kleinkinderen van Mercator graveerplaten en ander materiaal en gereedschap van Mercator.
Hij stierf in Amsterdam op 18 Februari 1612.

17 Oktober 1797

Verdrag van Campo Formio waarbij België definitief bij Frankrijk gehecht wordt.

17 Oktober 1817

Dood van Guillaume Faipoult.
Deze merkwaardige man die hier gedurende 8 jaar een belangrijke rol zou spelen werd geboren in Champagne op 4 December 1752.
Onder het oud regime was hij officier bij de Genie. Bij het uitbreken van de Revolutie vervoegt hij onmiddellijk, zoals veel andere avonturiers en arrivisten, de revolutionairen en hij geeft blijk van de grootste vurigheid. Hij is behendig genoeg om zich ten gepaste tijde aan te passen aan de verschillende regimewijzigingen en vermijdt aldus het lot van veel andere revolutionairen van het eertste uur die ook op het schavot eindigden.
Hij wordt Afdelingsoverste op het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Een tijdje later wordt hij verbonden aan het berucht "Comité du Salut Public". Hij omzeilt de val van de Conventie. Na een tijdje Minister van Financiën te zijn geweest, wordt hij "Commissaire Civil du Directoire". Zijn opdracht bestaat er in in Italië onlusten en wanordelijkheden voor te bereiden om het bestaand gezag te ondermijnen.
Op 9 Maart 1800 benoemt Napoleon hem tot Prefect van het Scheldedepartement. Hij komt te Gent aan op 21 Maart op een ogenblik dat men hier de hatelijke Franse bezetting nog niet verteerd heeft. Dat belooft dus niet veel, maar, merkwaardig genoeg, wordt deze gewezen avonturier plotseling een voorbeeldige ambtenaar met veel psychologisch inzicht en veel begrip voor onze volksaard. De man die in een bezet gebied onlusten en wanorde had gesticht, wordt hier belast met het handhaven van de orde en de rust. En hij

doet dat op een zeer intelligente manier: hij bekommt een algemene amnestie, laat wegen en waterlopen herstellen, vervolgt de gevaarlijke roversbende “De Binders”, moedigt handel en nijverheid aan. Hij is tegenwoordig op de Te Deum’s en andere kerkelijke plechtigheden, huldigt de nieuwe bisschop Fallot de Beaumont in, poogt in de mate van het mogelijke de gestolen schilderijen en andere kunstvoorwerpen terug naar onze kerken te laten overbrengen. Hij tracht de gunst van de bevolking te winnen en slaagt er in ook.

De burgerij biedt hem een feestmaal aan in de Schouwborg, Paelinck schildert zijn portret, hij laat zich zien op tentoonstellingen, moedigt kunstenaars zoals Louis Roelandt aan, laat bekende artiesten naar hier komen om op te treden in de Schouwborg, hij bekommert zich om het onderwijs, de hygiëne, de wetenschappen. Onder zijn bestuur wordt de Schelde terug geopend en Gent groeit uit, na Lyon en Rouen, tot de grootste fabrieksstad van het “Franse Rijk”. Hij slaagt er zo waar in de Franse bezetting acceptabel te maken, maar in 1808 wordt hij afgezet voor een zaak waar hij zelf niet bij betrokken was, maar waarbij zijn vrouw en zijn schoonmoeder een verderfelijke rol hadden gespeeld.

17 Oktober 1830

De troepen die onder bevel van Kolonel Destombes de Citadel bezetten capituleren.

17 Oktober 1901

Twee monumentale vrouwenbeelden die de Scheepvaart en de Arbeid symboliseren en die gemaakt werden door Domien Van den Bossche, worden op de Verloren Broodbrug geplaatst.

Zij verdwenen toen de brug in 1940 opgeblazen werd.

De weelderige borsten van de vrouwenfiguren zorgden er voor dat deze brug door de Gentenaars ook wel de “Loezekesbrug” genoemd werd.

17 Oktober 1977

Dood van Marcel Hoste.

Deze pionier van de mime in Vlaanderen werd geboren op 12 April 1912.

Na het Laurent-Instituut ging hij naar de Academie waar hij lessen volgde van schilder- en beeldhouwkunst. Om den brode was hij verplicht een plaatsje aan te nemen als kantoorbediende in een havenbedrijf, daarna in een textiel fabriek in Dendermonde. Intussen schilderde hij veel en begon hij ook aan mime te

doen. Hij volgde lessen bij Marceau in Parijs en stichtte in 1952 het Sabbatini-theater.

18 Oktober 1322

Blijde Intrede van Lodewijk van Nevers.

18 Oktober 1496

Trouw van Filips de Schone met Johanna van Castilië

18 Oktober 1576

De 2 delegaties komen aan die zullen onderhandelen over wat zou leiden tot de "Pacificatie van Gent".

18 Oktober 1717

Inhuldiging op de Vrijdagmarkt van Karel VI als Graaf van Vlaanderen. Hij werd daarbij vertegenwoordigd door de Marquis de Prié.

18 Oktober 1748

De Vrede van Aken.
Daarbij behield Maria-Theresia de Nederlanden.

18 Oktober 1803

Geboorte van Hippoliet Lammens (niet te verwarren met de militante katholiek Jules Lammens).

Deze liberale advocaat was tevens - en dat gaat zelden samen - ook nog kunstschilder van historische taferelen.

Van 1848 tot aan zijn dood op 2 Februari 1858 was hij gemeenteraadslid.

Deze filantroop liet een groot deel van zijn fortuin (250.000 goudfranken) na aan de armen en de wezen van de stad. Bovendien ook nog 30.000 fr. aan het Liefdadigheidsbureau en 50.000 fr. aan de kerkfabriek van St-Anna.

Hij werd begraven op het Campo Santo.

Op aandringen van het Bestuur der Burgerlijke Godshuizen werd in 1876 de nieuwe straat die door het Begijnhof werd getrokken naar hem genoemd.

18 Oktober 1808

Officiële stichting in herberg “De Prins” in de Ramen van de “Société des Beaux-Arts”, een naam die in 1816 uitgebreid werd tot “Société des Beaux-Arts et de Littérature”.

In het Vlaams was dat de “Societeyt van Schoone Kunsten”.

Bij de stichters waren er heel wat eminente persoonlijkheden, zo de schilder Pierre Van Huffel die er de eerste voorzitter van werd. De Ondervoorzitter was de schoolmeester Delbecq. Hij had een privéschool in het Schepenhuisstraatje. Daar niet op neerkijken, hoor, het was een zeer gecultiveerde man en velen van diegenen die toen een voorname rol speelden in de politiek, de kunsten, de wetenschappen, het onderwijs, de magistratuur, de handel en de nijverheid, waren oud-leerlingen van Delbecq.

Waren er ook bij: Louis Roelandt, Pierre-Jacques Goetghebuer, architect Pierre De Broe, graveerder Lieven De Bast, Charles Van Hulthem.

De maatschappij telde 5 klassen: Schilderkunst, Bouwkunde, Beeldhouwkunst, Muziek en Letterkunde. Er bloeide hier in die tijd een zeer rijk cultureel leven, zij het dan ook dat, in tegenstelling met vandaag, het woord “cultuur” nauwelijks gebruikt werd.

Binnen de maatschappij werd er in 1823 een “Commissie ter Bevordering der Schoone Kunsten” opgericht. Deze wendde zich tot de burgerij met steunlijsten tot de aankoop van kunstvoorwerpen die dan tentoongesteld werden op de door haar georganiseerde triënales.

Reeds in 1865 richtte zij een internationale fototentoonstelling in.

In 1814 werden de Amerikaanse afgevaardigden van het “Vredesverdrag van Gent”, die hier zeer populair waren, er feestelijk onthaald en tot “membres correspondants” gemaakt.

De Maatschappij stopte haar activiteiten in 1885.

14 Oktober 1844

Geboorte van Emile Mathieu.

Van 1898 tot 1924 was hij Directeur van ons Conservatorium.

Zijn ouders waren zangleraars, zijn vader te Antwerpen, zijn moeder te Leuven.

Hij studeerde voor Dokter in de Geneeskunde en het is pas na het overlijden van zijn ouders dat hij overstapte naar de muziek.

Hij werd eerst leraar en later Directeur te Leuven.

In de Gentse opera werden van hem opgevoerd: “Richilde” in 1889, “L’Enfance de Roland” in 1903, “La Bernoise” in 1923. Dit waren evenwel

geen creaties.

Hij stierf in Gent in 1932.

18 Oktober 1857

Stichting in de Troonzaal van het Stadhuis van het “Van Crombrughe’s Genootschap”.

Een van de doelstellingen was: Beschaving en verlichting der leden bij middel van lectuur, onderwijs en ondersteuning der beste leerlingen der stadsscholen die het verlangen uitdrukken hun studies verder te zetten en wier ouders de middelen niet bezitten om hen de nodige boeken te bezorgen.

Voorname activiteiten waren de oprichting van een bibliotheek en het organiseren van lessencyclussen en voordrachten.

Het Genootschap bezat sinds 1861 een zangafdeling die achtereenvolgens bestuurd werd door Edward Blaes, Pieter Heckers en Jef Van der Meulen.

Sinds 1870 was er ook een toneelafdeling; deze vertolkte aanvankelijk zangspelen van Miry, maar creëerde ook tussen 1880 en 1910 nieuwe werken van Jef Van der Meulen en van Oscar Roels. Rond 1910 waren er ook gezongen toneelwerken. Medewerkers waren o.m. Edgar Depont, Pauline Neyrinckx, Evarist De Bouvre.

Het Genootschap is sinds lang een liberale vereniging, maar was dit niet bij zijn stichting. Onder zijn leden telde men zowel liberalen als katholieken en socialisten.

Een der medestichters was Frans De Potter die later zijn ontslag zou geven.

In 1869 kwam Multatuli er voorlezen uit eigen werk.

Het eerste lokaal was in “De Prins” in de Ramen. In 1860 ging men naar de Achtersikkel, in 1867 naar de Van Caeneghemstraat en tenslotte naar de Huidevetterskaai in 1892.

18 Oktober 1881

Dood van Francis Bilén, bijgenaamd “Kapneus”.

Hij was de Voorzitter van de in 1857 opgerichte “Spinders Maetschappij”.

Vanaf zijn prilste jeugd had hij moeten meehelpen aan de onderhoud van het gezin. Hij had bijgevolg geen enkel onderwijs genoten en kon noch lezen, noch schrijven, maar hij was intelligent en een vlotte spreker.

Hij noemde zichzelf “Deken van de Spinners”. Toch wel een zonderlinge situatie: deken zijn van de spinners en zelfs nergens een plaatsje kunnen krijgen als spinner, want iemand die opkwam voor de gerechtvaardigde verzuchtingen van de arbeiders kwam onmiddellijk terecht op een zwarte lijst en die gaven

Francis Bilén. 1819-1881

de patroons aan elkaar graag door. Om zijn brood te verdienen baatte hij een herberg uit in de Vrouwestraat, anders gezegd, de St-Pietersvrouwstraat, nu de St-Kwintensberg. Het was dàar dat de spinners samenkwamen.

Wij willen toch even stilstaan bij de ongelooflijke situatie van de arbeiders in de textielindustrie in het welvarend onafhankelijk België van toen. Welvarend, maar op verre na niet voor iedereen. Patroons konden altijd reke-

nen op de steun van het Gerecht en arbeiders die zich durfden verenigen om op te komen voor hun lotsverbetering werden aangehouden, beschuldigd van “samenspanning” en kwamen terecht in de gevangenis, en dat waren in die tijd zeker geen luxe-hotels.

Spinners moesten van hun karig loon ook nog bepaalde kosten voor hun rekening nemen, zoals de olie voor het onderhoud van de machines en voor de verlichting van hun molens. Om tijdverlies bij de productie te vermijden moesten zij de zondag zorgen voor het kuisen en onderhoud van de mechanieken.

Wordt daar in de scholen nog wel eens over gesproken in de les Geschiedenis, voor zover die nog bestaat?

Bilén mag zeker als een gematigd figuur beschouwd worden en hij kon met fierheid 4 medailles voorleggen die hij bekomen had voor daden van moed en zelfopoffering.

Na verschillende jaren kwam het tot onenigheid met de spinners. Ze namen het hem misschien kwalijk dat de resultaten tot poging van lotsverbetering te traag kwamen. Hij kreeg ook tegenkanting van vrijzinnige spinners, want Bilén was een gelovig man en het werd hem kwalijk genomen dat hij een postje aanvaard had van ceremoniemeester in de kerk, iets wat Gentenaars “ne Pijkenhîere” noemen. De spinners verlieten zijn herberg en zochten een ander lokaal op.

Bilén trok zich terug uit de arbeidersbeweging en begon een handelszaak in breikatoen.

18 Oktober 1966

Gent krijgt het bezoek van Valentina Terechkova, de eerste vrouwelijke cosmonaute.

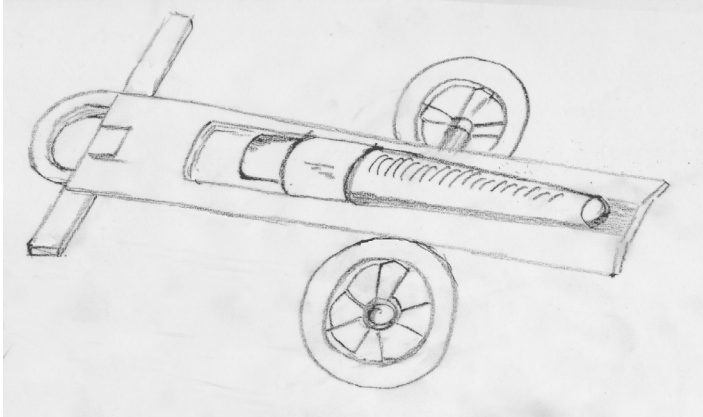
Zij werd ontvangen op het Stadhuis, bezocht het Lam Gods en werd ontvangen in de Academiezaal van de Universiteit.

Hugo Collumbien

SPEEL NOOIT MET EEN ACHTERGELATEN KANON!

Gent stond in de 15de eeuw bekend om zijn vooruitstrevende bewapening. Dat de hertogen van Bourgondië, Maximiliaan van Oostenrijk en de Habsburgers uiteindelijk meer middelen konden inzetten voor hun artillerie, heeft sterk bijgedragen tot het politieke machtsverlies van de stad. Minder leuk was dat de Gentenaren soms hun kanonnen her en der lieten rondslingeren. Dat onderzocht Pieter de Zomere in 1486 tot zijn schade en schande.

Hij was geïntrigeerd door een kanon dat was blijven liggen op het kerkhof van de Sint-Janskerk, de huidige kathedraal. Die begraafplaats was gelegen ten oosten van de kerk, nagenoeg op de plek waar het bisschopshuis staat. Hij vond er niet beter op dan met vuur te spelen nabij het zundgat van de laadkamer. Mogelijk dacht hij dat het kanon niet geladen was, maar niets was minder waar. Het ding ontplofte tot grote verwondering van De Zomere die gelukkig ongedeerd bleef of die er toch geen zware verwondingen aan overhield. Minder goed was het gesteld met het grote glasraam in de kapel van Onze-lieve-Vrouw op de Rade, de askapel van de parochiekerk. Het glasvenster ging volkomen aan diggelen. De kapelmeesters hadden nog in 1478-1479 de kapel in orde laten brengen. Zij waren dus beducht voor regenschade, onder meer aan het grondig vernieuwde altaarretabel. Gijselbrecht van Meerlo had gezorgd voor het kunstige houtsnijwerk ervan en Gheerolf van den Mortelee voor de polychromie en voor zijluisen met nieuwe schilderijen¹. Daarom lieten zij meteen het glasvenster door een niet genoemde glasmaker herstellen².

Nagetekend naar de tekening uit de rekening.

Die aangelegenheid kostte liefst 71 pond 12 schelling parisis. Van Meerlo en Van den Mortele hadden destijds samen maar 80 pond parisis ontvangen³. Pieter de Zomere draaide op voor die kosten. Omdat het bedrag zo aanzienlijk was, werd hem een afbetalingsplan toegestaan, telkens te vereffenen omtrent half april. Hij hield zich getrouw aan de afspraak en verrichtte de laatste aanbetaling in mei 1492⁴. Ongetwijfeld een duur kanonschot!

De rekenplichtige van de kapel van Onze-lieve-Vrouw op de Rade was danig onder de indruk dat hij een zo ongewoon gebeuren in zijn rekeningen diende op te nemen. Hij liet zich zelfs even gaan en maakte in de marge van zijn rekening een tekening van het bewuste kanon⁵. Het bestond uit de loop en de kamer en was gemonteerd in een houten afuit op wielen. Het zundgat in de kamer kreeg een bijzondere klemtoon. Achteraan bemerkte men het blok en de staart waarmee het werd geblokkeerd om te terugslag op te vangen.

Daniël Lievois

¹ LIEVOIS, D, Gijsselbrecht van Meerlo, een Gentse beeldsnijder in het laatste kwart van de 15de eeuw. In: *Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, dl. 55, Gent, 2001, p. 179-197.

² Rijksarchief Gent, Fonds Bisdom en Sint-Baafs, Rekeningen van de Gilde van Onze-Lieve-Vrouw op de Rade, K 5224 (verder RG, K 5224), 1485-1486, f. 6v-7.

³ RG, K 5224, 1478-1479, f. 4v.

⁴ RG, K 5224, 1491-1492, f° 2.

⁵ RG, K 5224, 1485-1486, f. 6v.

VERGETEN GENTSE SCHRIJVERS GEO BRUGGEN (GENT, 1921)

Georges Emiel Verbruggen is als enig kind in 1921 geboren te Gent, Snoekstraat 23. Zijn hele leven heeft hij in dezelfde buurt gewoond: Zalmstraat, Schoolkaai, Eendrachtstraat, Lousbergskaai. Zijn vader Edmond Joseph was paswerker bij de Spoorwegen. Lagere school en lager middelbaar in Sint-Joris, Steendam: hoger middelbaar in Sint-Gregorius te Ledebeg.

Studeerde aan de Gentse universiteit voor burgerlijk conducteur, een trapje lager dan ingenieur en hij was zijn leven lang conducteur, later hoofdconduc-teur van de technische diensten van de haven van Gent. Naast de mathemati-cus Herwig Hensen is hij wellicht de enige uit de wereld van de wiskunde en de techniek die zij tot poëzie aangetrokken voelt.

Hij begon reeds gedichten te schrijven in het middelbaar onderwijs, vooral beïnvloed door Karel van de Woestijne, Guido Gezelle, Wies Moens en Marnix Gijsen. Toen hij op de Schoolkaai woonde was Paul Rogghé zijn buur-man. Die heeft hem geholpen en gestimuleerd verder te doen. Tijdens W.O.II werd hij ook lid van de Faun Groep rond Paul Rogghé en na de oorlog was hij zelfs enige tijd redactiesecretaris van het tijdschrift De Faun. Hij kende tevens Daan Boens. Later zal hij ook contacten onderhouden met Tijd en Mens (1949-1955) in het bijzonder met Jan Walraevens en Remy C. van de Kerckhove. In 1966 werden 10 gedichten opgenomen in **Poëtisch Gastmaal III**, een bloemlezing uitgegeven door de Vereniging van Katholieke Oostvlaamse Schrijvers.

Geo Bruggen is in zijn leven in 48 en 69 twee keer diep getroffen door het overlijden van zijn vader - "de goedheid zelf!" - en zijn eerste echtgenote, res-pectievelijk 53 en 51 jaar, beiden overleden aan kanker na een pijnlijk ziekte-proces.

Waarom zijn gedichten zo'n pessimistische, zelfverwijtende en zelfkwellende indruk maken? Hij is van nature aan de zwaarmoedige kant, herinnert zich uit zijn eerder eenzame jeugd vooral het tot mijmering stemmende petroleum- en gaslicht en de stilte van de lange winteravonden. De lectuur van de zwaarmoe-dige Karel van de Woestijne heeft ook zijn sporen nagelaten.

Waarom hij na zijn laatste bundel, verschenen in 1965, niet meer heeft gepu-bliceerd? "Als ik de massa poëzie zie die gepubliceerd wordt, heb ik geen behoefte daar nog iets van mezelf aan toe te voegen." Bovendien zag hij met de Vijftigers de poëzie in een richting evolueren die niet de zijne was. En... een gebrek aan ambitie wellicht. Dat betekent niet dat hij volledig opgehou-

den is met schrijven. Hij schrijft nog zo'n vijf gedichten per jaar en regelmatig aforismen. Hij hoopt die ooit nog te kunnen bundelen.

In de eerste gedichtenbundel van Geo Bruggen, **Het naakte hart**, klinkt luid de zelfklacht: "Ik heb ondraaglijk fel geleden / en leef van stoïcijns genot." De bundel werd in 1946 bekroond met de Letterkundige Prijs van de stad Gent (jury: De Craene, Hegmans, Herckenrath, Minne, Rogghé, Vermeulen), waardoor een eerder aarzelende debutant onmiddellijk veel aandacht kreeg. Het is belijdenislyriek met een klassieke vormgeving en rijmschema.

Pas acht jaar later verschijnt **Dans der Bitterheden (1956)**. In tegenstelling tot de Vijftigers beschouwt hij het traditioneel taalgebruik als hét uitdrukkingsmiddel voor de neerslag van zijn innerlijk leven. Hij is een kwetsbare natuur en bitterheid is een grondtrek van zijn wezen; het liefst eeuwige problemen van leven en dood, van lijden en ontgoocheling in alle eerlijkheid uit te schrijven.

De bundel **Variaties** verschijnt in 1958. Daarin staat o.a. het gedicht dat aanvangt met: "Ik ben een bitter mens en niemand zal mij loven / omdat ik vroom of vriendelijk kon zijn. / Als ik van liefde spreek zal niemand mij geloven / en minder nog wanneer ik spreek van pijn."

Over deze bundel schreef Paul De Keyser: "Geo Bruggen is een dichter die zijn menselijkheid in al zijn gedichten drastisch en tevens ontroerend uitstreept. Hij is op-en-top een stadsmens, door zijn beroep een technicus die de machten der vernietiging en der schepping om de beurt verheerlijkt en vervloekt. Hij is elegisch van aard en doorgaans een pessimist, begaan met het lot van de mensen en met zijn lichamelijke en geestelijke onmacht om dit lot te verbeteren. Hij is een waarachtige 'verbitterde' Gentenaar, hard en opstandig, maar open tot een boodschap van liefde en opoffering." Moge die bitterheid al een grondtrek zijn van Gentenaars, Richard Minne reageert daarop met een geest van opstandigheid; voor Geo Bruggen is het een kwelling, die hij in alle eerlijkheid wil uitschrijven.

In 1964 verscheen "**Als Vogels op een Dak**", een bundel aforismen. Deze aforismen geven, in een tot de essentie herleide formulering, een meer objectieve kijk op het menselijk bestaan.

En Geo Bruggen bewijst een sociaal-voelend mens te zijn. Belangrijk: als christen gelovige stelt hij de vrijheid van denken en interpretatie voorop, ook al worden daardoor soms eeuwige waarden aangetast. Eéntje ter illustratie: "Alleen voor wie niets begrijpt is alles volkomen duidelijk."

Zijn laatste bundel, **In het Kristal der Gestalte** (1965) wordt door verschillende critici beschouwd als zijn beste poëtisch werk. Nochtans zijn de onderwerpen die aan bod komen dezelfde gebleven en ook zijn vragen: "Begrijp mij zo gij kunt, begrijp mij zo gij wilt. / Wil ik mij zelf wel steeds

begrijpen?” En hij beantwoordt die vraag ook: scheppend wil hij zin geven aan zijn bestaan, zonder zich aan wetten en hun geborgenheid te storen. Des te verwonderlijker is het dat Geo Bruggen het na die laatste bundel voor bekeken hield, het niet meer de moeite vond zijn stem te laten meeklinken in het Vlaams dichterskoor. Ik denk niet dat ze slecht of vals had geklonken. Wel integendeel.

Daniël Van Ryssel

Bronnen: Boekuiltjes in Vooruit en besprekingen in De Gentenaar

DE UITSLAG VAN DE PUZZEL 2008

Zeg niet dat het u geen bal kan schelen, want dan heeft u zeker de echte naam van “*Mance*” niet gevonden. Zeg ook niet dat er geen schot in zat, want dan ken je Germaine de schietende non niet. Zeg zeker niet dat er iets niet klopt of Firmin Crets begint direct te “klopen”. Met Willem van Bibaut kan je moeilijk voor de schijn heilig zijn, maar de hoofdfiguur die wij zochten is de enige echte Brusselmans Herman.

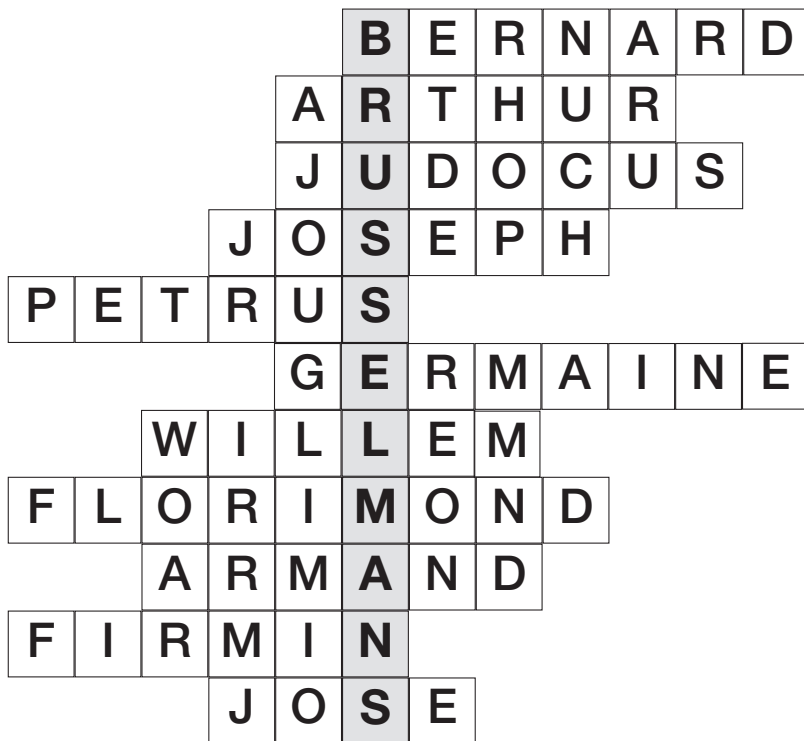
De overige personages mogen ook meedoen en in volgorde zochten we naar:

- 1) **Firmin Crets**, www.firmincrets.be
- 2) **Bernard de Wilde**; DECAVELE J. (red.), *Gent Apologie van een rebelse stad. Geschiedenis – Kunst – Cultuur*, Antwerpen, 1989, p. 138
- 3) **José Rizal**, HAERENS K., *Overzicht van de Gentse gedenkplaten*, Gent

1976, p. 59-60.

- 4) **Willem van Bibaut**; DE VRIJ M.R., De Meester van de Magdalena Legende, Amsterdam 2000, p. 31; VAN HOUT N., Vlaamse primitieven De mooiste tweeluiken, Cat tent, Antwerpen Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, 3-3/ 27-5-2007, p.64; DE VRIJ M.R., Sint-Lucas tekent de Heilige Maagd door de Meester van Willem van Bibaut, in: Jaarboek van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen 1998, blz. 237.
- 5) **Arthur Claus**; L. Elaut, Arthur Claus, een Vlaams psychiater van Europese roep (1861-1932), in: Het Pennoen, VI, 1956, nr. 7, blz. 7-8.
- 6) **Germaine De Wulf**; DE GEEST J., Campo-santobloemen geplukt te Sint-Amandsberg, Gent 1982, blz. 23.
- 7) **Florimond Van Duyse**; P. Bergmans, Notice sur la vie et les travaux de Florimond van Duyse, in: Annuaire de l'Academie royale de Belgique 1915-1919, p. 185-310.
- 8) **Petrus Van Bavegem**. VAN DE VELDE A.J.J., Petrus van Bavegem, geneeskundige en Petrus van Bavegem, apotheker, 1946.
- 9) **Joseph Maria Martin van den Gheyn**; Bayot A., Le R.P.J. van den Gheyn S.J., in: Revue d'histoire ecclésiastique, XIV, 1913, p. 401-407.
- 10) **Armand Seghers**; www.kaagent.be/_kaagent/archive.php
- 11) **Judocus Clemmen**; DESEYN G., Gids voor oud-Gent Antwerpen 1985, blz.484-485.

Gehokt met de '*letterkens*' geeft ons dat de volgende rangschikking:

We hopen met deze puzzel opnieuw enkele leergierige Gentenaars blij gemaakt te hebben. Hierna volgen de primussen onder de puzzelaars (P.S. we bedoelen hiermee niet de redacteur).

Voor ons zit het er weer eens op, tot volgend jaar!

De hard-kloppende quizmaster, waar schot in zit.

COMMENTAAR

Deze keer ontvingen wij slechts 4 antwoorden en dat is nog een relatief succes.

Wij hebben de laatste tijd te kampen met veel pech waardoor het tijdschrift te

laat verscheen, met als gevolg dat onze puzzelaars te weinig tijd kregen om hun moeilijke opdracht binnen de gestelde termijn tot een goed einde te brengen.

Diegenen die slechts 2 fouten maakten hoeven dus helemaal niet beschaamd te zijn, het blijft een uitstekende prestatie.

Mevrouw **Paula D'haen** struikelde over Vraag 1 en moest forfait geven op Vraag 5.

De heer **Artur De Decker** viel over Vraag 5 en 9.

Ook voor mevrouw **Rachel Vanderhaegen-Van den Bossche** waren Vraag 5 en 9 de boosdoeners.

Maar wat te denken van iemand die een volledig correcte oplossing instuurde?

Dit uitzonderlijk resultaat werd bereikt door de heer **Jos Tavernier**. Bravo voor deze Primus 2008.

BIBLIOGRAFIE

De “Dienst Stadsarcheologie” publiceert nu en dan, onder boekvorm, de resultaten van de uitgevoerde onderzoeken. Is nu verschenen: **“Archeologisch onderzoek 1997-2008”**.

Het gaat hier over vele tientallen onderzoeken, de meesten in Gent zelf natuurlijk, maar eveneens in Drongen, Mendonk, Oostakker, Sint-Amandsberg en Wondelgem.

De onderwerpen zijn alfabetisch geklasseerd en een handig register laat toe onmiddellijk de plaats te bepalen waar het onderwerp besproken wordt. Ieder item is rijkelijk geïllustreerd met kleurfoto's. (Een 200-tal).

Het boek heeft een formaat van 21 x 30 cm. en telt 191 bladzijden.

Voor verdere inlichtingen kan men zich wenden tot de “Dienst Stadsarcheologie” - Dulle Grietlaan 12 - 9050 Gentbrugge. Tel. 09 266 57 60

Bij dezelfde Dienst verschijnen regelmatig die kleine geïllustreerde brochures, de zogenaamde “Erfgoedmemo's”. Deze keer met de volgende onderwerpen: Het Hotel De Coninck - Hoogversierd aardewerk - Stenen zuilen - Pastoriewoningen van de Sint-Niklaasparochie in Zwijnaarde - Jagers-

Verzamelaars in Oost-Vlaanderen - Heerlegem in Sint-Amandsberg.

Bij Halewijn verscheen **“Binnenste Buiten. Pleidooi voor een aansprekende kerk.”**

Alhoewel dit boek niet over Gent gaat, menen wij er toch goed aan te doen de verschijning ervan te vermelden. De aanleiding tot deze uitgave is het feit dat Mgr. Luc Van Looy 5 jaar geleden tot Bisschop van Gent werd gewijd en dat dit lustrum samenvalt met de 450e verjaardag van het Bisdom Gent. En aangezien het niet iedere dag gebeurt dat een bisschop van Gent een boek uitgeeft, denken wij dat dit een vermelding waard is. Voor alle duidelijkheid voegen wij er aan toe dat Mgr. Van Looy niet alleen dit boek geschreven heeft, maar dat hij heeft kunnen rekenen op een schare medewerkers.

Het boek telt 207 bladzijden en kost 17 Euro. Geïnteresseerden kunnen dit boek bekomen in het Liturgisch Centrum Pascali - Nederpolder 16 te 9000 Gent. Tel. 09 223 40 30.

Bij “The History Press” in Groot-Brittannië verscheen **“Gent in 99 Gedenkplaten”**. Het werd opgesteld door Luc Lekens, wat dan toch een garantie is voor degelijkheid. Het betreft gedenkplaten die aan de openbare weg hangen en dus altijd kunnen bekeken worden. Platen die binnen een gebouw hangen werden niet opgenomen. Van iedere gedenkplaat is een duidelijke foto afgedrukt en ze werden geklasseerd in alfabetische orde. De keuze beperkte zich niet tot Gent-Stad, maar ook Drongen, Ledeborg, Oostakker, Mariakerke, Gentbrugge en Sint-Amandsberg komen aan bod.

Spijtig genoeg moet er ook melding gemaakt worden van verdwenen gedenkplaten. Op enkele jaren tijd waren er meer dan 10. Daar tussen zitten er misschien wel enkele die men vergeten terugplaatsen heeft na verbouwingwerken, of daarbij verloren gegaan zijn, maar de meesten werden gestolen, wat dan toch triestig is.

Het boek heeft een formaat van 16,5 x 23,5 cm., telt 127 bladzijden en kost 20 Euro.

Wie het boek niet mocht vinden in de handel kan nog altijd telefonisch contact opnemen met de auteur op het nr. 09 228 72 96.

Men meldt ons dat de geschiedenis van Gentbrugge opnieuw uitgegeven werd. Het betreft een verbeterde en sterk uitgebreide versie van **“Gentbrugge. 8 eeuwen geschiedenis.”**

Auteur: Marcel De Bleecker, dus accurate geschiedenis. Van zodra wij daar meer details over hebben komen wij op die zaak terug. Wie niet kan wachten kan telefonisch contact opnemen met de auteur op het nr. 09 230 80 27

HC

VRAAG EN ANTWOORD

Reactie van **Prof. Evrard** op de vraag van de heer **Daniël Van Ryssel** (Gh. T. 2008 - N° 5 - p. 344.)

Als 85-jarige herinner ik mij de kleine drukkerij-uitgeverij “Het Morgenrood” (Oskar Verburt & Zoon) in de schaduw van Ledeberg-kerktoren. Het was een familiezaak (met zijn vrouw, zoon en dochter, ongehuwd, ik geloof dat ze Napoleon en Angèle noemden): ze hadden het financieel moeilijk, schreven alle vier, waren ouderwetse mensen, behoorden min of meer tot de plaatselijke folklore.

Ze gaven zelfs een eigen tijdschrift uit onder dezelfde naam, waarop bitter weinig geabonneerd waren.

Mijn vader (Vincent E., geboren in 1896, prof in de Farmacie) liet er - misschien uit compassie - zijn drukwerk maken (o.a. zijn boekje Farmaceutische Plichtenleer, d.i. deontologie voor apothekers).

Ik herinner mij dat ik als kind historische en letterkundige artikels las in “Het Morgenrood” (het was op lichtgekleurd papier, de titel was een opkomende, stralende zon).

Mijn typisch-Gentse grootmoeder zei over mij “Da manneke gaod’em nog onnuuzel leeze”. (En is het nog niet uitgekomen ook?)

Het is mogelijk dat moeder en dochter Verburt ook dichtbundels onder pseudoniem hebben geschreven.

GÊNSCHE PRÂOT

- Fliepe, zie de paster tegen êene van zijn parochiaone, 'k hê weere schûune dijnge van u g'hûurd! 'k En wete wâorlijk nie hoe da ge nie beschâomd en zijt!

Drij meiskes hên der bij mij kome klaoge, da de z'alle drije bedriegt. Z'hên mij gezeid da g'op dezelfde dag bij alle drije geweest hêt.

Fliepe zweeg.

- G'en keun nie antwoorde, newâor, zei de paster. Eksplikeer mij ne kîer, hoe dat 't meugelijk es van op êenen dag bij drie verschillende vrêwe te lûupe?

- Da en es zûu moeilijk nie, menhêere de paster, zei Fliepe. 'k Doe da mee mijne velo: da'k mij wildeg'hâoste 'k zoe der nog tenminste twêë bij keune pake.

- Ge zij verdomd wâor da ge stâot, riep hij, in hij liet Fliepe stâon.

- Doe gij tons u devûure! zei Fliepe.

Jan Cleppe

Bericht aan onze leden

Het laatste jaar heeft onze Kring te kampen gehad met zeer ernstige problemen.

U zult het wellicht gemerkt hebben: het was toch niet normaal dat het eerste nummer van 2009 dat u moest ontvangen rond half-januari, pas 2 maanden later in uw bus viel.

Zowel de verantwoordelijke voor de redactie als deze voor de ledenadministratie en de verzendingen hebben elk meer dan 2 maanden in de kliniek gelegen met een gedwongen inactiviteit, terwijl het werk bleef binnenstromen.

Denk maar eens aan de vele honderden betalingen die in januari-februari binnenkomen en daar bleven liggen.

Kunt u zich voorstellen met welke onoverzichtelijke stapel werk de verantwoordelijken geconfronteerd werden toen zij terug thuis kwamen?

Het bleek dat de ledenadministratie en de verzendingen die meer dan een kwart-eeuw op een perfecte manier gebeurden, niet meer op die wijze verder kon. Wij hadden te rekenen met 2 mensen die respectievelijk 79 en 92 jaar oud zijn.

De vrees was zeer gegrond dat onze 38e jaargang de zwanezang zou worden voor “Ghentsche Tydinghen”.

Maar, zoals dat meer gebeurt, als de nood het hoogste is, is de redding nabij en die kwam er onder de vorm van 2 reddende engelen, anders gezegd idealisten, een ras dat met uitsterven bedreigd is, met name de heren Adrien Brysse en Luc Devriese. Die konden het niet aanzien dat zo iets zou gebeuren.

Wanneer gij “Ghendtsche Tydinghen” zult blijven ontvangen, dan is dat te danken aan deze beide heren. Bijgevolg zou het een mooie geste zijn moest u, uit dankbaarheid, een grote kaars voor hen willen aansteken.

Maar bepaalde zaken moesten vereenvoudigd worden en aangepast aan de beschikbare moderne technieken, zo werd het ledenbestand gedigitaliseerd en werd er besloten geen lidkaarten meer te sturen. Als u G.T. blijft ontvangen is dit een bewijs dat uw betaling genoteerd werd. Maar wij zijn daar niet fanatiek in en de leden die er wel aan houden een lidkaart te bezitten zullen die toegestuurd krijgen.

“Leve de “Ghendtsche Tydinghen”.